

یادونو

پی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

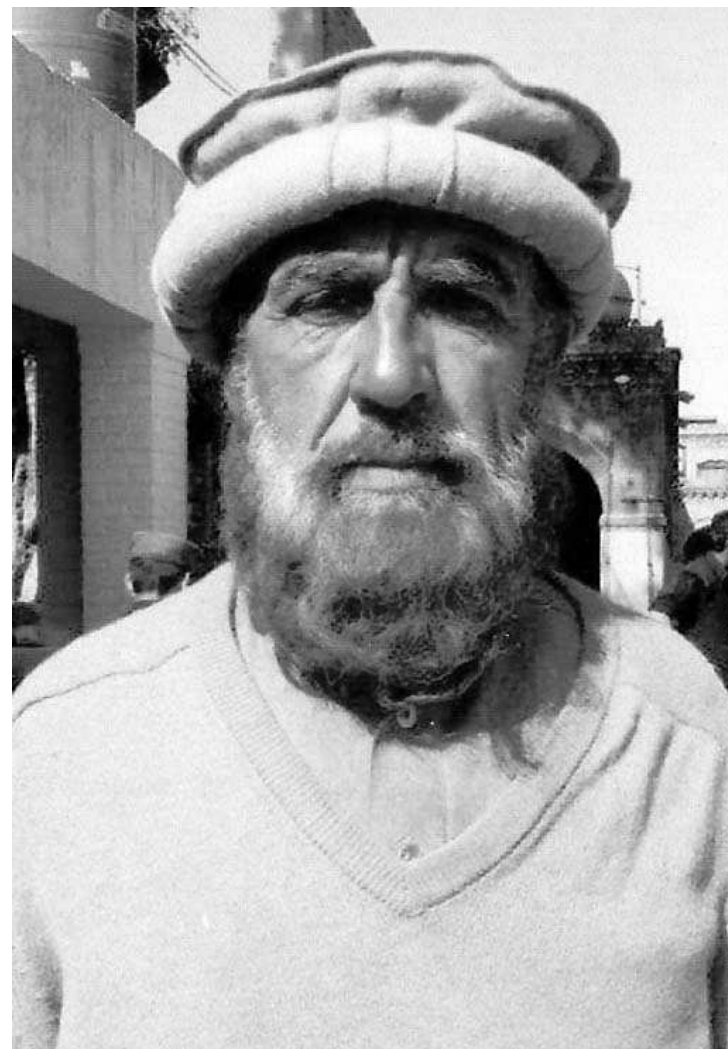
کتاب پڙندنه:

د کتاب نوم: ژوند د یادونو لاندې
لیکونکے: محمد طاهر عابد طائر
املا کره کتنه: طلبگار خوگیانی
زیر کتنه: پروفیسر اعجاز احمد
سرپاڼه: اسد گدون
چاپ کال: اکتوبر ۲۰۱۵ء
چاپ وار: لومړی
چاپ شمېر: ۵۰۰ ټوکه
کمپوز: امانی

Ketabton.com

د طائر

گپر شوم طائره! د وختونو لاندې
بس تېروم ژوند د یادونو لاندې

د سترگورپ کې سپری بوځي د وختونو شاته
خدايزده چې څه وي د ځينو تصويرونو شاته

سرېزه

اوس دې يادونه افسانې بنسکاري
داسې دستور د زمانې بنسکاري

دا شعر واقعي د کمال شعر دے، چې انسان وفات شي، نو يادونه يې افسانې جوړې شي. د خداى پاک نظام دے چې د دنيا مادي هر څېز لره زوال شته، ځکه چې الله پاک په خپل قرآن پاک کښې فرمايي: «هر يو زنده به يو ځل ضرور د مرگ مزه څکي» انسان مړ شي، خو ياد يې پاتې شي. ياد يو داسې شے دے چې دې لره زوال نشته. دا اتل خبره يا امر دے.

د دنيا هر څه به زاړه شي
د جانان غمه په والله زړې پري نه

زه نه پوهېږم چې خپلې خبرې د کوم ځاي نه شروع کړم او په

تړون

د گران استاد ارواښاد ميا «نثارالدين صېب» په نوم چا چې خپل ټول ژوند تر آخري ساه پورې د علم د رڼا په خورولو کښې تېر کړه.

رڼا د مرگ په گودر نه ورکیري

د ژوند د تکمیل د ټولو نه لویه مرحله مرگ دے. مرگ انسان وژني هم او را ژوند ے کوي يې هم، څوک چې د ژوند د خیر د فلسفې سره شپې صبا کوي او د انسانیت د ارتقاء د تصور سره په لاره ځي مرگ يې هم نه شي وژلے.

دې مجموعه کښې بناغلی محمد طاهر عابد طائر هم د خپل قدر مند استاد «میانثارالدین صېب» د مقصدی ژوند او بې لوثه عمل خاکه په دغه بنیاد راپه ډاگه کوي چې:

مرنے والے مر تو جاتے ہیں فنا ہوتے نہیں

یہ حقیقت میں کبھی ہم سے جدا ہوتے نہیں

د بناغلی طائر دا کتاب ده مینې د هغه احساس غور ځنگ دے چې وړک منظرونه، سپیڅلي رویے او ډوبېدونکې نندارې د نظرونه په آسانه سوزېدو ته نه پریرېدي.

بناغلی یو طرف ته د خپلې موضوع مادي حدونو او چوکاټونو نه تېښته نه ده کړې، نو بل اړخ ته یې د خپلو تجربو او فراستونو په تار کښې د خپل استاد د ریښتینو وصائفو ملغلرې امیل کړې دي او دا حقیقت یې رابنکاره

کوم ځای یې خلاصې کړم. لنډه دا چې دا یو څو ماتې گودې خبرې خاطرې د خپل گران استاد میا نثارالدین صېب په یاد کښې لیکلي دي، ځکه چې د ژوند هېڅ څه پته نه لری. هسې نه چې مرگ تلوار وکړي او زه له دې څو خبرو نه محروم پاتې شم... په دې لیکلو کښې ما سره پوره پوره مدد د میاصېب ځوټے «میاعادل نثار صېب» کړے دے، چې د هغه زه ډېره مننه او شکریه ادا کوم او ورسره زما د کلاس ملگرو هم ډېره مننه چې ماته یې ددې خبرو لیکلو دپاره ډاډ راکړے دے. الله پاک دې د میاصېب روح ته خوشحالي ورنصیب کړي او د هغه په زامنو دې هم الله پاک خپل خصوصي رحم وکړي او خپل ټول ملگري او استاذان بناد او آباد غواړم.

په ډېر درنښت

محمد طاهر عابد طائر

کړې دے چې:

لطافت بے کثافت جلوہ پیدا کر نہیں سکتی
چمن زنگار ہے آئینہ باد بہاری کا

(غالب)

بناغله لیکونکے پہ دې راز پوهه دے چې د انسانیت معاشره د اقدارو، روایاتو، رسمونو او د انفرادي اجتماعي عادتونو نه دخپل وجود بنکلاگانې او ساه گانې اخلي او هم په دې باندې ژوند ۛ وي. مادي وجودونه فنا کيدے شي خو بنائسته رویے لازواله او دائمي وي. حڪه خود تصويرونو د شخصي حوالو د يادولو سره سره هغه تصورات هم نه هيروي چې د تاريخ په هر پړاو ورته انساني معاشره پامتداره پاتي شوي ده. بناغله خاڪه نگار ډپر په هنر د خپل استاد داسې خوبيانې مخې ته راولي چې ديو انسان ژوند كښې راشي نو سترگې او ذهن يې د رڼا گانو او پلوشو په درياب ورگديدے شي. بناغلي طاهر عابد طائر د ژوند په داسې مرحله كښې دے چرته چې د سحر او مابنام په تعبIRONو كښې فكر تيروخي او نظر تندك كېږي. ولي د خوشحالي زيرے دادے چې داسې نه شويدی او نه داسې احتمالاتو په تول كتاب كښې چرته پت پتونې كړی دی.

خاڪه نگاري او د خاكي فن په پښتو نثر كښې په اردو كښې د مالگې برابر هم نه دے. حڪه دا وئېل چې يار بناغله په دې

لې كښې ده چا د اثر لاندې دے. بې خايه دعوى ده. البته په اردو ژبه كښې فرحت الله (بيگ)، رشيد احمد صديقي، رضا همداني او فارغ بخاري د كمال خاكي ليكلي دي، چې ذوق ورته په تماشا او فكر ورته گوته په خله دے. بيا هم د طائر خاكي د ټولو نه په فرق محسوسېږي. طائر د خپل استاد د شخصيت نه صرف داسې حوالې تصوير كړي چې پخپله ورته محبوبې دي بلكه داسې اړخونه يې هم د انځورگري د منزلونو نه راتير كړي دي چې رنگ، نسل، جغرافيه او طبقاتي قدغنونو نه آزاد دي او دا سلسله د بناغلي محمد طاهر عابد طائر د آفاقي سوچ په ترتيبولو كښې بنيادي حيثيت لري. هيله لرلے كېدے شي چې دا بناغله به په راتلونكي ساعتونو كښې د هاغه ليكونكو او تخليق كونكو په قطار كښې په هڅكه غړی او دريږي كوم چې د قام تقديرونه بدلوي او د انسانيت نوې او رڼا تعبIRONو وپيشي.

په ډېر درناوي

ډاکټر اظهار الله اظهار

صدر اردو خانگه

اسلاميه كالج يونيورسټي پېښور

۱۵ نومبر ۲۰۱۵ء

سریزه

دنوي تهذيب په رڼا کښې چې خومره تيارې دي د هغې سيورے د ننني ژوند له سحر نه هم ښکاري او په ماښام کښې هم زمونږ معاشره په ډېره تېزۍ سره له بد تهذيبي سره مخامخ ده زمونږ تهذيب د شکست و ريخت يو داسې طوفان او سېلاب ته مخامخ دے چې هرڅه په کښې لاهو ښکاري او که چېرې د عقل خاوندانو او شعور مالکانو دې طوفان ته او دې سېلاب ته د علم و هنر، د عقل و شعور او د مذهب و تهذيب بند ونه تړلو نو خدای خبر چې زمونږ انجام به څه وي. دا د حقيقت يو مخ دی.

د حقيقت بل مخ؟ د حقيقت بل مخ همېشه موجود وو، کله تت او کله روښانه او حقيقت دا دے که يو طرفته په نوي کل کښې عملي، بد تهذيبي او بې ترتيبې ښکاري نو بل طرفته په نوي نسل کښې داسې ستوري هم شته چې د خپلو آثارو له کبله ځلنده ښکاري او د خپلې مطالعې مهذبې روپي او علمي وادبي هلو ځلونه د نوي سحر امید ښکاري.

محمد طاهر عابد طائر د ننني متضاد بيانيې او منظر نامې داسې ځوان قلمکار دے چې په خپل ورومبي اثر «ژوند د

یادونو لاندې» کښې نه صرف خپل هنر ښکاره کوي بلکه هغوي چې په کم خلوص او مینې سره د خپل گران استاد میانثارالدین صاحب ذکر او تذکره کړې بذات خود دا دیو رشد او مهذب شاگرد او د علم و ادب سره د بې کچې تعلق دیو طالبعلم قصه را وړاندې کوي. یو وخت وو چې په پښتو کښې نثر ډېر کم لیکلې کیدو خو اوس داسې نه ده هرڅو نن هم د نثر په مقابل کښې شعر، بې انتها لیکلې کيږي خو ورسره په څنگ کې تخلیقي او غیر تخلیقي ادبي نثر هم خپل وجود ښه دوران احساس ورکوي.

«ژوند د یادونو لاندې» د محمد طاهر عابد طائر لیک یو سوانحي خاکه ده چې ممدوح یې میانثارالدین صاحب دی. طائر د خپلې مشقې باوجود تر ډېره حده پورې په خپل لیک کښې کامیاب دے، دا ځکه وایم چې ماڅه چې دا مسوده ولوستله نو زه دیو داسې شخصیت نه پورا پورا آشنا شوم چې ما هیڅ نه پېژندو.

طائر په ډېره ساده ژبه کښې د میا صاحب کره وړه، حلیه د هغوی مشغله د هغوي تعلیم و تعلم سره شوق د ژبو او د ادبیاتو سره دهغوي مینه په ښه ډول سبق ښودل. د هغوی ذاتي زندگي او ډېرې خوبیانې او د هغوی هغه شفقت چې کوم د طالب علمانو دپاره عمومي وو، بیان او څرگنده کړے

ایک تاثر

مشتاق احمد یوسفی نے اپنی ایک تحریر میں ”یاد ماضی“ کے جزیرے میں رہنے والے شخص کے لیے کیا خوبصورت اور موزوں لفظ استعمال کیا ہے۔ یعنی ”یادش بخیر یا“ ذاتی طور پر میرا یہ خیال ہے کہ انگریزی کے لفظ (Nostalgic) کا اس سے بہتر ترجمہ ممکن نہیں۔ (ژوند د یادونو لاندی) بھی ایک ایسے ہی کسی ”یادش بخیر یے“ کی کتاب ہے۔ پشتو زبان اور اس کا ادب آج جس بلندی پر ہے۔ اگر ہم اُسے معیار اور پیمانہ بنا کر اس کتاب کا مطالعہ کریں گے تو یہ زیادتی ہوگی۔

لیکن اگر ہمارے پاس پیمانہ خلوص اور محبت ہے تو یہ کتاب اُس پیمانے پر ضرور پورا اترتی ہے محمد طاہر عابد طاہر نے اپنے استاد محترم ”میاں نثار الدین صاحب“ کو جن الفاظ میں خراج عقیدت پیش کیا ہے اور جس محبت اور خلوص سے پیش کیا ہے وہ آپ کو اس کتاب کی سطر سطر میں دکھائی دے گا۔ مصنف کی جواں سالی سے یہ اندازہ لگانا مشکل نہیں کہ اپنے استاد محترم سے ماضی بعید کا قصہ نہیں بلکہ چند سال ادھر کی بات ہے۔ اور یہ امر میرے لیے بجائے خود حد درجہ طمانیت اور تقویت کا باعث ہے۔ کہ (الحمد للہ) ہمارے اس معاشرے میں ایسے درد دل رکھنے والے اساتذہ اور ایسے عقیدت رکھنے والے شاگرد آج بھی موجود ہیں۔ کہنے

دے چے پُر تاثیرہ ہم دے او خوندور ہم۔ طائر خپل دے نثري لیک او لټون کبښې تر خپله حده کامیاب او کامران دے د هغوی دا تحریر نه یوازې د لوستلو قابل دے بلکه دا تحریر یې خپل استاد ته خراج تحسین هم دے، چې د کوم نه استاد او د شاگرد بې لُوخه تعلق او د شاگرد په ذهن و قلب کبښې د استاد لپاره موجود قدر او احترام موجزن ښکاري.

«ژوند د یادونو لاندی» کبښې د قلم یو شو معصومی غلطیانی هم ښکاري خو زه امید لرم چې د طائر قلم به ان شاء الله داسې روان وي او که هغوی دا رنگ مطالعه، مشاهده او قلم سره خپل تړون او خپله وابستگی برقرار وساتله نو دوي به ډېر زر په پښتو ادب کبښې خپل ځائے پیدا کړي.

ډاکټر تاج الدین تاجور

شعبه اردو،

گورنمنټ کالج پېښور

ژوند د یادونو لاندې

یادونه نښه وي او که بد، د انسان په لاشعور کښې پراته وي. انسان که هرڅومره کوشش او کړي چې د دې یادونو نه ځان خلاص کړي او د زړه نه یې چرته لرې او باسي خو دا کار دومره اسان نه وي. یادونه که خواږه وي نو بنده لئه پرې سکون او آرام نصیب شي او که چرې تراخه وي نو دومره بې دمه شي ته به وي چې څوک ترې په زور خرمن او باسي او کوشش کوي چې د دغې یادونو نه ځان خلاص کړي، خو څومره مزه چې په خوږو یادونو کښې وي دومره مزه د ژوند په یوه لاره کښې هم نه وي. سره کله هرڅومره د ژوند په کشالو کښې بوخت وي خو بیا هم چې د فرصت څه لمحات هغه ته په لاس راشي او ځان له یواځې شي دغه خواږه یادونه د هغه ملگري وي او د دې پر لړې د خیالونو دنیا ته بوځي او هغه یادونه لکه د فلم د ده د ذهن په پرده ده ته وار په وار ښکاره کېږي او د دې ترې مزه اخلي. دا تسلسل تر هغه وخته پورې نه ماتېږي ترڅو چې ده ته چا آواز نه وي ورکړي او یا

کو توپه کتاب کسی شخصیت کا ند کره ہے. لیکن کتاب کا مطالعہ کرتے ہوئے آپ پر یہ بات کھلتی ہے کہ آپ یادوں کے ایک ایسے جزیرے یا وادی میں داخل ہو گئے ہیں۔ جہاں ہر طرف شجر ہائے سایہ دار ایستادہ ہیں۔ میری ذاتی رائے تو یہ ہے کہ اس کتاب کا مطالعہ ضرور کرنا چاہیے۔ اس لئے نہیں کہ پشتو کا اعلیٰ ادب پڑھ سکیں بلکہ اس لیے کہ اس نفسا نفسی کہ دور میں آپ کو یہ چند صفحات ایسے پڑھنے کو ملیں گے جن میں اول و آخر خلوص ہی خلوص ہے۔

پروفیسر اعجاز احمد

شعبہ اردو

گورنمنٹ سپیریئر سائنس کالج

۱۰ نومبر ۲۰۱۵ء

د د پخپله د یادونو د دنیا نه را بهرنه شي. خو ډېر کم خلق وي چې دغه یادونه برقرار اوساتي. د وخت د تېرېدو سره ډېر یادونه د ذهن نه وځي خو د یو پخواني ملگري په ملاوېدو هغه یادونه واپس راشي او د دې ډېر بې قراره کړي، خو طائر یو داسې زلمی لیکوال د دې چې هغه دغه یادونه ډېر په کمال په کتاب «ژوند د یادونو لاندې» کښې یوځای کړي دي. طائر سره زما ملاقات نه د دې شوی. صرف د فیس بک په لار هغه سره زما خبرې اترې او د لیک په حواله لیده کاته شوي دي. هغه وخت په وخت د فیس بک په لاره خپل لیک کښه هغه نثروي او که نظم او که غزل ماسره شریک کوي. په دغه حواله زه دا وئیلې شم چې هغه به د مستقبل یو ډېر ښه لیکوال وي.

خبره ما د یادونو کوله. اوس راځم دې خبرې له چې طائر څه داسې کمال کړی د دې. نو په دې سلسله کښې زه دا وایم چې طائر د خپل سکول یو استاذ «میا نثار الدین صېب» نه ډېر متاثره و. او هغه سره یې بې کچه مینه وه، چونکه ده اوس خپل تعلیم د سکول تر حده پورې پوره کړی و او د سکول د چار دېواری نه بهر راوتی و. ظاهره خبره ده چې انسان د ژوند په کشالو کښې اخته شي او ده سره بیا دومره وخت نه وي چې روزانه دې یوبل سره ملاوښي چرته په لار کښې ملاقات او شي نو بېله خبره ده. دغه حال د طائر سره هم

شوی د دې. د دې هم د ژوند په کشالو کښې دومره اینښتې وو، چې د ده مرگ نه اته (۸) نهه (۹) ورځې پس خبرې کړي، د مرگ خبر اورېدو سره د هغه د پښو نه زمکه تختي او په تېر شوي وخت پسې افسوس کوي او چې کله یو اځې شي نو هغه ټول یادونه یې مخې ته شي کوم چې یې د خپل استاذ محترم سره تېر کړي وو. ما چې د کمال خبره کړې وه نو هغه دا وه چې ده یادونه خپل ذهن او زړه کښې خوندي نه کړل بلکه ډېر په ښې طریقي سره هغه ټول یادونو ته یو ترتیب ورکړ او په یو کتابي شکل کښې «ژوند د یادونو لاندې» دنیا ته وړاندې کړ او خپل محترم استاذ «میا نثار الدین صېب» ته یې هغه مینه ورکړه چې د خپل ځان سره یې نور خلق هم په هغه مټین کړه.

ارشد قمر

شرقي پيران مردان

۲۴ اکتوبر ۲۰۱۵ء

چې:

ملے خاک میں اہل شاں کیسے کیسے
 مکین ہو گئے لا مکاں کیسے کیسے
 ہوئے نامور بے نشاں کیسے کیسے
 زمیں کھا گئی آسماں کیسے کیسے

یو په کښې شک نشته چې تاریخ دے چې د ولسونو کړنې خوندي ساتي او واقعات پرې کوي... د ځینو اشخاصو کړنې داسې وي، چې نه یواځې تاریخ یې د خپل ویر تندی افتخار گڼي بلکه راتلونکي نسلونه ورباندې هم ویاړ کوي، کوم انسان چې د خپل ژوند مقصد پېژندلې وي نو داسې انسان دیو ویاړمنې تاریخ درلودنکی وي. د تاریخ په پاڼو کښې دیو ځلانده ستوري په شان ځلېږي او د ده یادونه او خاطرې د خلقو په زړونو باندې حکمرانې کوي او د تل لپاره ژوند دے وي لکه یو شاعر وايي:

چې پیدا شوې تا ژړل خلقو خندل
 داسې مړ شه چې ته ځاندي خلق ژاړي

طائر صېب یو داسې موضوع اختیار کړې چې څومره لیکل پرې وشي نو اختتام نه لري، لکه شیخ سعدي وايي:

حامداً و مصباً اما بعد....

کله چې مې کتاب ویل شروع کړل، نو په کښې ورك شوم او چې کله مې ختم کړو او ترېنه فارغ شوم نو د ماضي د تمامو حالاتو او واقعاتو حسرت او ندامت می چال په زمانه کښې وپېژندل او مستقبل کښې مې د وفا نور خیال ساتلو غزم او د هغې نقد ثمره مې په لمن کښې وه.

د بناغلي محمد طاهر عابد طائر مجموعه (ژوند د یادونو لاندې)، چې مې کله مطالعه کولو نو د کتاب مینځ ته نه وم رسېدلې چې زه یې د ماضي حالاتو ته متوجه کړم او د خپل ژوند د یادونو او خاطرې په چپو یې لاهو کړم چې وتل ترینه گران وو...

د محترم طائر صېب د خپل استاد سره دې بې کچه مینې او محبت او خلوص یو ځل بیا زما په زړه کښې تېر یادونه او خاطرې را ژوندی کړې او د خپلو اکابرینو او مشائخو یو لوی فهرست مې مخې ته شو - ناڅاپه به دا اشعار رایاد شو

په آخر کښې زه خپل گران ورور محمد طاهر عابد طائر ته د زړه له کومې دعا کوم چې الله تعالی دې ورله په علم و عمل او عمر کښې برکت عطاء کړي. دې کتاب ته شرف قبولیت او په فن د علم کښې دې ورته الله تعالی مزید ترقی ورکړي.

این دعا از من و از جمله جهان

آمین باد

بنده ناچیز مولانا محمد عبید الله «فرید»

خطیب و امام مسجد آغه میرجانی شاه

نه حسنش غائتے دارد نه سعدی را سخن پایان
بمیرد تشنه مستسقی و دریا همچنان باقی
اویا دا چې:

ستاد حسن گلان د پږدي

جولی مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

راحم خپل مطلب ته چې د انسان د پږ قیمتې خیز په دنیا کښې وخت او عمر دے، چې د ماضي، حال او مستقبل په خانو تقسیم دے. داسې کردار او عمل کول چې ده لپاره باقیات صالحات او نورو لپاره اسوه حسنه وگرځي. خپل اوقات او عمر په بنو خاطر او یادونو باندې مزین او قیمتې کړي، ځکه چې وخت او عمر د چا انتظار نه کوي لکه عبدالرحمن بابا فرمائي:

بیایې وار په دنیا نه راځي رحمانه

په هر چا باندې چې تېر شي وارد عمر

هرڅه به دنیا کښې وي او مونږ به نه یو، خو زمونږ یادونه او خاطرې به وي.

هزاروں منزلیں ہوں گیں ہزاروں کارواں ہوں گے

بہاریں ہم کو ڈھونڈیں نہ جانے ہم کہاں ہوں گے

هم ډېره مننه چا چې په بیماری کېنې هم د میاصېب وخت په وخت پوښتنه کړې او د رشته داری، رورولۍ، ملگرتیا او د شاگردۍ ترمینځ د مینې تاری پریکړېدو ته نه دے پریښے. په آخره کېنې طائر رور ته ده دې کتاب په حقله مبارکي وایم او د ژوند په هر پړاو یې شاد او کامران غواړم.

په مینه ډاکټر میاراشد نثار
کله موسی زی پېښور

مننه

دگران کشر محمد طاهر عابد طائر صېب څخه مننه چې په دې مشېنرې دور کېنې یې زما والد صېب په نښه لفظونو وستائیل. په دې وخت کېنې داسې خلق ډېر کم وي چې خپل استاد سره دومره مینه او کړي، چې د استاد هر لفظ و حرکت په خپل ذهن کېنې محفوظ کړي او د استاد د مرگ نه پس هغه ټول واقعات خوندي کړي او یو کتابي شکل ورکړي. یقیناً دا ډېر گران کار دے خو طائر صېب په خپل هنر او همت ترسره کړو او زما د والد صېب په اړه یې د کوره بهر ژوند نه هم مونږ ته آگاهی راکړه.

د والد صېب تلو نه پس زمونږ ژوند ډېر نیمگړے دے خو په دې نیمگړتیا کېنې مونږ ته خپل مشرانو، تره گانو او د میاصېب ملگرو ډېر ډاډ راکړے. د هغو ډېر احسان مندیو ورسره د هغه مشرانو، د میاصېب ملگرو او زمونږ ملگرو

هغه چا رښتيا وائلي دي چې:
 کيا بھروسه هے زندگاني کا
 آدمي بللا هے پاني کا

هر څومره چې زه د يادونو نه تنستېدل غواړم، خو زما د زړه او ذهن لمن نه پرېږدي. دا څو خبرې ما د خپل ستر استاد ارواښاد «ميا نثارالدين صېب» په ياد کښې ليکلي، چې هغه زما دپاره ډېر يو غوره انسان وو. او د هغوی ماسره او زما د هغوی سره ډېر ښه وخت تېر شوی وو.

خو افسوس مرگي مونږ خپلو کښې سره دې څو خوږو شېبو ته پرې نه ښودو او سره يې جدا کړو. زما ډېر ارمانونه د ميا صېب د وفات نه پس هغه ټول لکه د وچ گل ورژېدل او زه نيمگرمه نيمه خوا پاتې شوم.

گران مياصېب د خپل ژوند او د خپل چاپېرچل خاندان، يارانو، دوستانو او د خپل شاگردانو دپاره يو مثالي ژوند تېر کړی و. هغه د علم و عرفان يو روان سمندر و، چې هر چا به ترېنه خپله علمي تنده ماتوله. د مياصېب په طبيعت کښې بلا خوبيانې پرتې وې... عاجزي، انکساري، ظرافت، لطافت، فصاحت دومره په وضاحت سره ښکارېدل، چې يو

د ميا صېب لنډه پېژندگلو

ميا نثارالدين	نوم:
ميا عبدالمجيد	د پلار نوم
۱۰ - ۷ - ۱۹۵۵	زېږېدنه
۱۹ - ۱۰ - ۲۰۱۴	وفات
محله گهړی مياگان موسی زه پېښور	د پيدائش کله
پشاور نمبر ۲ سکول جی ټي روډ ۱۹۷۱ ء	ميتړک
گورنمنټ کالج پېښور ۱۹۷۴ ء	ايف اے
۱۹۷۸ ء	بي اے
۱۹۸۰ ء	بي ايډ
انگلش ۱۹۸۴ ء	ايم اے
په اول نمبر ۱۹۸۱ ء	سی ایس ایس
په نمبر ۲ سکول کښې ۲۰۰۷ ء	دنوکړی پوست
په خپل کلي کښې جون ۲۰۱۴ ء	هيډيماسټر
ميا راشد نثار، ميا عاطف نثار، ميا عادل نثار،	اولاد
ميا کاشف نثار	
مضمون نگاري، کالم نگاري د نهم او لسم دپاره	د تخليقي کار
نوټسونه	

کم فهمه انسان به هم د هغوی مخ ته وکتل نو پرې پوهه به شو.

میاصب د مدل سکول یو داسې استاذ و، چې خپل ټول عمر یې د علم پر چار او د علم رڼا خورلو کې تېره کړې و، امید دې چې دې سره به د ډېرو کورونو نه د جهالت تېرې لري شوې وي. میاصب هر څوکه د سکول استاذ و، خو هغوی به خپلو شاگردانو سره د پلار، رور، ملګري په شان وخت تېرولو... نښه مزیدار برابر قد د عاجزی لباس یې په غاړه، عینکې یې په سترګو په شرعه برابره گیره، چې په کښې تور لږ او سپین زیات وو. پاکه لهجه د مخ نه یې صداقت ځلېده، طبیعت یې د خدا طرف نه لږ شان سنجیدګی ته زیات مائل و، هر شاگرد ته به یې د زوی په نظر کتل.

د میا صب د مرګ خبر اورېدو سره زما د پښو نه زمکه او تښتېده، وارخطا شوم په خپل غوږونو مې باور نه راتلو، سمدستي مې خپلو ملګرو سره د فون په ذریعه رابطه اوکړه ټولو ملګرو باوري کړم او ډېر زیات خفه شوم... او بله د غم خبره دا وه، چې زه خبرېدم خبرېدم نو د میاصب د وفات تقریباً اته، نهه ورځې تېرې شوې وې. په دې لړ کښې زمونږ خوږ ملګرې «مفتون غرق وپرق صب» د ژوند ابتداء

او انتها په خپل دوو شعرونو راغونډوي چې وايي:
د خدائے حکم و و له خاورې را پیدا شوم
لکه گل نیمګړې ژوند ته په خنده شوم

خو تر پایه مې د ژوند سپرلې مل نه شو
ارمانجن ترېنه په نیمه لار جدا شوم

د میا صب وفات نه تقریباً درې څلور میاشتې مخکښې زه، احمد، اجمل، عبدالهادي او عمر خالد د څه کار دپاره خپل زوړ سکول نمبر ۲ ته تللي وو، نو مونږ د سکول نه باهر د سکول دروازی سره ولاړ وو، چې ناڅاپه میاصب په خپل موټر سائیکل زمونږ مخې ته ودرېدو مونږ ورسره مصافحه وکړه او د خپلو خبرو مطابق مو ترې تپوس وکړو، چې تاسو چرته روان یاست او دا تاسو ولې دومره کمزوري شوي یاست؟ نو میاصب په ځواب کې وویل چې:

«ما خو ډېره سنگینه بیماری تېره کړه په سر کښې مې رسولی شوې وه د هغې اړپښن مې وکړو او ډېګري ګارډن ته دمعاينې لپاره روان يم» مونږ پرې دزړه دتله خپل غم څرګند کړو.....

نو چونکه ما سره او عمر خالد سره یې لږ طبیعت لګېدلی وو نو په تللو تللو کښې یې راته وویل چې:

«اوس مېسج هم نه کوي کله کله خو مېسج کوه»
 دا خبره اوس هم زما په غوږونو کښې کړنگېږي. دا ملاقات
 زمونږ د مياصېب سره آخري ملاقات وو او داسې سپيره
 ملاقات وو چې بيا يې مونږ په جنازه کښې هم شرکت
 ونه کړو.

په دې باره کښې عثمان علي عثمان ډېر ښه وايي چې:
 د وير آواز به د هر چم هرې قلاه نه نه تلې
 کاش چې دا بعضې بعضې خلک د دنيا نه نه تلې

د مياصېب دې غم زه داسې بې ځايه کړم چې تر اوسه خپل
 ځاي ته نه يم راغلي.... او دميا صېب دا يوه خبره ما ډېر بې
 سره کړي چې: «کله کله خو مېسج کوه»

شايد چې مياصېب زما نه گيله لرله... او خفه رانه لارو.....

په ژباړه کچه اس ادا سے که رت ہی بدل گئی
 اک شخص سارے شہر کو ویران کر گیا

د مياصېب مرگ زمونږ د زړه کورونه وران کړل. بيا د ميا
 صېب د تعزيت دعا دپاره نهمه، لسمه ورځ پس د جمعې ورځ
 وه مازيگر وخت کښې د مياصېب (موسی زئی) کلي ته کور
 ته ورغلو... نو ما ځان سره د مياصېب هغه «فارسي لغت» هم
 يوږو کوم چې مالہ ميا صېب په لسم جماعت کال ۲۰۱۱ -

۲۰۱۲ کښې راکړې وو...

دا هغه لغت وه چې د کوم دپاره ما مياصېب ته يوه ورځ
 وويل چې:

«سر دا لغت زما ډېر خوښ شو دے دا ماته راکړئ زه به
 تاسوله بله واخلم»

نو ميا صېب د ځان سره لږ اومسېدو او په ځواب کښې راته
 وويل چې:

«دا فی الحال ځان سره کېږده چې مادرنه کله وغوښتل نو بيا
 يې راکړه»

د تعزيت دعا په وخت کښې ما سره عارف الله، اجمل او
 عمر خالد تلي وو... زمونږ ملاقات د ميا صېب زوی
 «ميا عادل نثار صېب» سره وشو... ما «عادل نثار صېب» ته
 دمياصېب هغه «فارسي لغت» پېش کړو نو هغوی راته
 ووييل چې:

«دا تاسوله ميا صېب در کړې دے، نو دا تاسو ځان سره د
 ميا صېب د يوې نښې په توگه کېږدئ»

د «عادل نثار صېب» سره مونږ د ميا صېب په ژوند ډېرې
 خبرې اوکړې، نو ميا عادل نثار صېب مونږ ته د خپل پلار يو
 څو خاطرې هم بيان کړې چې:

«مياصېب يو ځل غريب رکشي والا ته په فارم باندې خپل

دستخط کړې و، نو وايي چې زه یوه ورځ د کور نه باهر ولاړ وم... یو بابا راغی او ماته یې اووئیل، چې ته د استاد زوی یې؟ ما جواب ورکړو، هو! «زه د استاد زوی يم» نو په تلوار سره یې راته ووئیل چې:

«دې استاد زمانه د یو دستخط په عوض کښې دوه زره روپۍ اخستی دي»
ما ترې تپوس او کړوچې:

«زما والد صېب درنه پخپله پیسې اخیستي؟»

ويي وئیل: «نه زه یو رکشي والا راوستم او هغه ووئیل چې: استاد د یو دستخط دوه زره روپۍ اخلي او ما ورله ورکړې»
ما بنام شو ما خپل والد صېب ته دا خبره اوکړه وايي چې:
«زه ورسره په موټر سائیکل سور شوم او د شپې په وخت کښې مونږ دواړه د رکشي والا کور ته لاړو، خورکشي والا مونږ ته د خپل کور دروازه خلاصه نه کړه...!!!»

بیا یې یوبله خوندوره خاطره مونږ سره شریکه کړه چې:
«مياصېب په خپل کلي کښې هیډماستر شوې و، نو د حکومت له اړخه ورته د اضافي کار حواله شوې و، چې تاته به په ورځ کښې پنځه زره (۵۰۰۰) روپۍ ملاوېږي، ته صرف د کلي په سکولونو گرځه بلکې یو قسم به نگراني هم کوي»

نو مياصېب درې ورځې دا خپل فرض ترسره کړل، خو ضمير يې پرې مطمئن نه و... نو د درې ورځو هغه تنخواه يې ورته واپس کړه او د هغه کار نه يې لاس واخيست. د دې وجهه دا وه، چې مياصېب دا نه غوښتل چې زما د لاس او ژبې نه چاته ضرر ورسې او خدائے پاک ته مې غاړه بنده شي.....

بیا د دې خبرې نه پرته ميا عادل نثار صېب مزید د مياصېب په ژوند رڼا واچوله، چې مياصېب څنگه په ظاهر کښې یو غیرت مند او بنه شریف النفس انسان و. هم دغه رنگ هغه په باطن کښې هم مخلص انسان و، ځکه چې دا مونږ مشاهده کړې ده، چې ځینې خلک ریاکار وي او په ظاهر کښې ډېر بنه وي، خو په باطن کې یې په زړه کښې نور څه پراته وي. داسې خلک شاتو کښې زهر خلقو ته ورکوي. د ریاکاری په باره کښې صوفي عبدالرحمن بابا هم وايي چې:

د ریا خرڅه یې خدائے مه کړه په غاړه
رحمان کور دستار ترلے قلندر دے

مياصېب ددې شعر یو عملي نمونه وه. «ميا عادل نثار صېب» ووئیل چې:

«د مياصېب په سنگینه بیماری کښې ډاکټرانو په هغه باندې موبائیل بند کړ، نو موبائیل به زیاتره وخت له ماسره

وۀ، نو هره ورځ به څلور پنځوو نه زيات رېنگونه راتلل، چا به وئيل چې:

«سر جي ماته په فارم باندې دستخط اوکړه، چا به وئيل چې دې هلک ته په پي، ټي، سي اسائمنټ کښې بښې نمبرې ورکړه، چا به وئيل چې: «ماله فلاني ځاي کښې داخله وکړه» په بيماري کښې هم مياصېب د خلقو د بېگار نه خلاص نه وۀ ځکه چې هغه يو صادق انسان وۀ.

په دې دوران کښې «ميا عادل نثار صېب» د خپل والد د بيماري په وخت کښې د هسپتال يوه عجيبه خاطره مونږ ته بيان کړه، چې سره مونږ هم يو څو خبرې سره اوکړې د خپلو زړونو هغه بوج مو پرې لري کړو.

هغوی و وئيل چې:

«هسپتال کښې زۀ د کمري نه باهر راووتم، نو مياصېب راته تلوتلو کښې و وئيل، چې اخبار ورسره راوړه، نو ما باهر نرسې ته و وئيل، چې زما والد صېب ته اخبار يوسه... هغې ورته د اردو اخبار وړې وۀ... نو مياصېب ترې انکاري شوه وۀ... نو هغې نرسې زما ورور ته او وئيل، چې ستاسو والد صېب اخبار غوښتو چې اخبار مې ورله يوړو، نو بيا يې واپس راکړو»

نو زما ورور ورته و وئيل چې:

«هغه د اردو اخبار نه گوري د انگليش اخبار گوري»

هغې نرسې په ډېره حيراني ورته و وئيل چې:

«دا خو داسې آن ايجو کېته بښکاري»

د مياصېب په طبيعت کښې انکساري دومره په غورځنگ وه چې خپل ځان يې په هر ځای کښې نه ښودلو....

پاتې شوه د مياصېب د قابليت خبره، نو مياصېب په انگليش او اردو کښې ډېر مهارت درلود. په انگليش کښې خو دومره قابل وۀ، چې زمونږ د سکول پرنسيپل «مولانا پير شبير احمد صېب» به ورته د انگليش نيکه وائيلو او دا حقيقت هم د مې، چې واقعي د انگليش نيکه وۀ... مياصېب به د انگليش اخبارونه ډېر کتل او د ميا عادل نثار صېب وينا مطابق چې:

«د مياصېب نه چا تپوس وکړو، چې دا دومره په انگليش کښې مهارت او دا نوي نوي لفظونه د انگليش تاسو کوم ځاي نه پيدا کړو؟...» نو مياصېب به په ځواب کښې و وئيل چې:

«دا هرڅه ما د انگليش اخبار نه زده کړي» او مياصېب عادل نثار و وئيل چې:

مياصېب څلويښت کاله د انگليش اخبار لوسته د مې او مونږ ته به يې هم وائيل چې:

سره د شناختي کارډ او پيسې هم تلې وې، چې دې سره مياصېب ته ډېر تکليف ورسېدو. وايي چې بيا مياصېب د دې واقعي نه پس ډېر شکسته دل شو او دې واقعي پېښېدلو او رايادولو سره به ئې په ذهن بوج وه... نو وايي چې بيا ورله د کور له اړخه ډېر ډاډ او دلاسا ملاؤ شوه... نو مياصېب د دې جوگه شو چې خپل تعليم يې سرته رسولو... په رښتيا هم چې د داسې واقعي پېښېدلو سره د انسان زړه ماتېږي خو مياصېب ډېر حوصله مند انسان وه او خپل مرام ته يې ځان رسولو. بيا ئې يوبله واقعه راته ذکر کړه، چې په «پي سي» هوټل کېښې به د اين، جي، او له اړخه د خبرپښتونخواه د استاذانو ته ټريننگ ورکول په هغې کېښې به مياصېب ته ۳۰۰۰ روپۍ ورځ ملا وېده... خو بې مقصده وه مطلب دا چې د تعليم په معيار پوره نه وه نو درې ورځې لارې بيا يې په يو ماښام عادل نثار صېب وئېل چې ماته يې ددې خبرې ذکر او کړو او دغم اظهار ئې پرې را څرگند کړو او راته ئې وئېل چې:

«دا پيسې خو زما دپاره حرامي دي حلالې نه!»

بيا هغه ځائ ته ورنغې --- دې سره بيا ئې ډېر واقعات مونږ ته بيان کړو چې د مياصېب ډېر شاگردان دي نن سبا په ډېرو غټو غټو سرکاري عهدې نوکريانې کوي. بيا يې وئېل چې

«انگلش اخبار گورئ»

دې سره يې يو علمي خاطره بيان کړه چې:

«مياصېب په کال ۱۹۸۱ء کېښې د سي، ايس، ايس پرچه په ۷۵، ۷۶ نمبرو په اول نمبر پاس کړه، چې دې سره هغه وخت په پېښور کېښې مياصېب اول نمبر راغله وه.»

وايي چې:

«کله چې مياصېب د انټريو دپاره لار، نو هلته ترې امتحان والا ټول ټپوسونه په اسلامي حدود کېښې او کړه، ځکه چې په هغې کېښې يو کس د جماعتي اسلامي پارټۍ غړی وه. نو ميا عادل نثار صېب وئېل چې:

«په هغه کېښې مياصېب په انټريو کېښې جواب ورکولو نه قاصر شو... د هغې نه پس بيا مياصېب د تبليغ لمن کلکه اونيوله او د قرآن ترجمه يې هم وکړه.»

ميا عادل نثار صېب د ميا صېب د تعليم په اړه دا وئېل چې يو ځل ميا صېب گورنمنټ کالج لاهور ته د «بي-ايډ» داخلي لپاره تلې وه نو ظاهره ده ځان سره ئې خپل ټول اصلي اسناد وړي وو او په يو بټوه کېښې ئې محفوظ کړي وو. د راتلو په وخت کېښې ريل گاډي کېښې ناست وه، نو هغه بټوه ترې چا پته کړه چې په هغې کېښې د هغه ټول تعليمي اصلي اسناد

په میا صېب کښې یو داسې عادت وه چې په مړي ژوندي کښې به که څوک ډېر هم لرې وو نو ځان به یې ورسولو خپله حاضرې به یې کوله د خپل ژوند سره ترلې رسم رواج ته به یې ځان حاضر وه. د میا صېب جنازه کښې خو چونکه د بده مرغه زه نه وم بلکې نصیب مې په کښې نه وو، نو وایي چې د کلي خلق ټول حیران وو داسې درنه او غټه جنازه په اول ځل زمونږ په کلي کښې وشوه. د هر مکتب فکر خاوند په کښې موجود وه. دا وجه هم دا وه چې د میا صېب تعلقات ډېر وو هر چا سره به یې مړې ژوندې کولو، نو ځکه یې جنازه هم درنه وه. میا صېب به په خپل کلي او د کلي نه بهر غریب خلقو سره مدد کولو ډېر زړه سواندې انسان وه میا عادل نثار صېب وئېل چې میا صېب به کله خپله تنخواه واخسته نو پټ په پټه به یې په هغې کښې غریبانو له خپله حصه کوله او مونږ به پرې پوه نه شو او میا صېب به زیات مدد د هغو خلقو هغه هلکانو سره کولو کوم خلقو چې به د تعلیم سره شوق وه خو د تعلیم د خرچو او اخراجاتو توان به یې نه لرلو. داسې خلقو نه به یې تعلیمي کاغذونه او اسناد، تصویرونه واخستل او پخپله به یې ورله په بورډ کښې داخله وکړه. میا عادل نثار صېب وئېل چې زمونږ په کلي کښې یو سکول وه نو د هغې پرنسپل ته به یې وئېل چې د

غریب ماشومانو نه به نیم فیس اخلي، چې دوی خپل تعلیم جاري اوساتي او په را روان وخت کښې د تعلیم رڼا سره مخ شي د جهالت سره نه.

میا عادل نثار صېب وئېل چې زمونږ د والد محترم میا صېب دا ارمان وه چې مونږ دې نوکري وکړې وکړو خو (۱۷ گریډ) والا... او دا به یې راته هم وئېل چې اخوا ديخوا نوکري به نه کوئ ۱۷ گریډ افسر به جوړېږئ گنې زه به یې درله گټم تاسو په کور کښې، خورئ او څښئ. بیا یې ووئېل چې څنې خلق د پلار نه شرمېږي او څه تپوس وغیره ترې نه شی کولې خو مونږ د میا صېب سره په گپ کښې آزاد وو مونږ ته یې بلکل یره نه وه بنودلې --- مونږ سره بلکل د ملگري په شان وه، ځکه به ترې مونږ هر رنگ سوال کاوه هغه د تعلیم په اړه وه که دیو لفظ تپوس کول او که د مذهب په اړه مونږ ته به یې جواب راکول. د میا صېب مثال زمونږ د پاره لکه د «انټرنېټ د گوگل» په شان وه. او دومره مونږ سره آزاد وه چې کله به ورته د موبائیل په مېسج کښې د خدا لطیفه وغیره راغله نوماته به یې راولېږله... وایي چې په کور کښې ډېر خوش اخلاقه وه... بلکې میا صېب بهر هم ډېر خوش اخلاقه وو. په خاندان کښې ټولو ته گران وه. ځکه چې میا صېب د ورو سره وروکې او د غټو سره غټه وه کله چې به

ورته د سحر وخت ملاؤ شو نو خپلو خپلوانو کره به تلو او د هغوی د حال احوال تپوس به یې کولو. میاعادل نثار صیب وئیل چې سحر به یې په کور کښې قهوه پخه کړه او بهر به یې اویسته د کلي یو څو مشرانو سره به کښېناستو او گپ به یې ورسره لگولو او قهوه به یې پرې څښله او بل دا چې میاصب کښې یو دا کار وۀ چې ځان سره به یې په جیب کښې په یو بتوه کښې توري چائے، چینی او وچ پی (شوده) گړځول، چې چرته به یې شپه راغله نو هغه کور والاته به یې ویل چې ماله چینگ او پیالی راوړه ځان له به یې تور چائے تیارې کړې ځکه چې میاصب د تور چائے ډېر شوق لرلو. ډېر عجیب انسان وۀ چاته به یې د چائے پخولو تکلیف هم نه ورکولو. میاعادل نثار صیب وئیل چې میاصب به د شپې درې بجې راوینن شو ځان له به یې چائے جوړه کړه او په کرسی به کښېناستو د بیټری په رڼا به یې اخبار کتل... د کوټې بلب به یې هم نه بلولو. داسې نه چې په کوټه کښې موجوده خلق د خوب نه وړان نه شي تر د سحر د سکول وخت پورې به میاصب چائے څښلې او اخبار به یې کتلو. میاعادل نثار صیب د ځان باره کښې ویل چې زۀ او زما نور وروڼه به د سحر موندنه نه پاسېدو د ورځې به مو نور موندنه کول خو د سحر موندنه به راته گران وۀ. نو میاصب به راته ویل

چې موندنه کوی د موندنه خلاصه نشته دا فرض دے او فرض به ضرور ادا کوی.

ویل یې چې د میاصب ډېر ارمان وۀ چې مونږ ټول رونه سی، اېس، اېس وکړو او زۀ درسره پۀ هغې کښې مدد او کرم میاعادل نثار صیب ویل چې زمونږ پۀ کلي کښې ډېر مالداره خانان شته او د میاصب د هغوی سره ډېر ښه تعلقات وو، نو چې په کلي کښې به د کوم غریب د زوی واده وو نو هغوی به میاصب ته ویل چې مونږ سره دې ځان له لار شه چې مونږ سره مرسته وکړي... بیا به میاصب هغه ځان له لارو د میاصب دمخه به یې ورسره مدد کولو. میاصب په خپل کلي کښې ډېر مشهور وو او دا اندازه مونږ ته هله اولگېده چې کله مونږ د میاصب د تعزیت دعا دپاره د هغوی کلي ته ورغلو، چې د چانه به مو تپوس وکړو نو هغې به راته لاره سمه کړه... میاعادل نثار صیب وئیل چې د کلي خلقو مشوره کړې وه چې په کلي کښې به په یو چوک د میاصب نوم ږدو او د کلي د هائی سکول پرنسپل هم وئیل چې زۀ د میاصب پۀ نوم یو کتب خانه (لائبریری) جوړوم او د گورنمنټ سره پرې خبره کوم... میاعادل نثار صیب ویل چې یو ځل ورته د کلي خلقو وئیل چې میاصب تاسو الېکشن ته اودرېږئ نو میاصب ورته وئیل چې:

«زما يقين د مې زر به يې اوگتيم خو چې دا کوم عزت مې د مې نو دا به ختم شي»

الېکشن ته يې غاړه کښې نه نسوده... بيا يې وئيل چې مياصېب کله ډېر بيمار شو نو د پايو والا کرسې (ويل چيئر) باندې به مونږ گرځولو... نو يوه ورځ ورله ما (نايي) راوستو چې وېښتۍ ورله سم کړي نايي وئيل چې د کور نه يې را بهر کړئ... ما د کوره را بهر کړو نو سم ډېر خلق ورته راغونډ شو او تپوس به يې ترې کولو، چې مياصېب څنگه يې؟

نو وايي چې بيا ډېر ساعت پس راته مياصېب ويل: «زه چې کور ته څو زه خو نور تنگ شوم چې ښه يم او ښه يم».

بيا يې د مياصېب د طنز و مزاح يوه قصه وکړه، چې زمونږ په کلي کښې به يو سړي غلا کوله--- نو ما مياصېب ته وئيل چې: «ابو دا فلانې سرې د فلانې خان د پتې نه د غنمو

گيډه پتوي» نو مياصېب راته په خندا کښې وئيل چې:

«دا د دې غل لپاره حلال د مې» نو ما وئيل چې څنگه حلال د مې؟... وايي ځکه حلال دي زما په نزد چې دا خانان د خدائې

فرض کړې زکوة نه ورکوي نو ځکه په داسې خلقو الله پاک هم داسې غله وغيره مسلط کړي. ميا عادل نثار وئيل چې

مياصېب به د پيسو پروا نه لرله... مطلب دا چې چا به ورته وئيل چې مياصېب فلانې ځائې ته څو نو د وخت او حالات د

مناسبت سره به ورسره ملگرې شو. دا پام لرنه به يې نه کوله چې ماسره په جيب کښې پيسې شته يا نشته... بادشاه سرې وۀ الله تعالی ورله مورځوی ورکړې وۀ.

وئيل يې چې يو ځل مياصېب زما مشر ورو ميا عاطف نثار صېب په پښتو کښې مېسج وکړو نو ورته په غصه شو چې:

«ته ماته انگلش په پښتو کښې ليکې؟»

نو له دې وجه به ما بيا مياصېب ته مېسج په يره يره کول چې داسې نه گرائم (قاعدې) غلطې ونه شي....

د مياصېب په حلقه د ميا صېب د ټولو نه کشر زوی ميا کاشف نثار صېب په مونږ د مياصېب يو ارمان را څرگند کړو

چې... د مياصېب ډېر ارمان وۀ، چې زه کله سبک دوش (ريټائرډ) شم، نو په کلي کښې به خپل سکول او باسم او په

ښه معياري ټوگه به په کښې د تعليم خورونه کوم...

ميا عادل نثار صېب وئيل چې کله په اول ځل مونږ ميا صېب په هسپتال کښې داخل کړو او اپرېشن مو ورله کولو نو د ميا

صېب په جيب کښې ما لاس دننه کړو نو ماته په گوتو کښې څلور، پنځه د داخلو فارمونه راغلل... چونکه په ميا صېب

تکليف وۀ نو هرڅه ترې هېر شوي وو... نو ما ورته ووئيل چې:

«ابو دا فارمونه د چا دي؟ او دې سره څه اوکړم؟»

نو ماته يې ووئيل، چې په دې داخلو فارمونو كښې ماته ځينې كسانو پيسې راكړي او ځينې كسانو ته پاتې دي ته ورشه دا ټول فارمونه جمع كړه او پيسې په كښې د خپله جيبه واچوه... نو وايي زه بيا لارم او هغه فارمونه ما په خپلو پيسو جمع كړه... نو د دې نه دا خبره را په ډاگه كيږي چې ميا صېب به خلقو خومره بېگار كولو او بيا په داسې دور كښې دې كارونو لپاره ځان اوزگارول ډېر مشكل كار دے.

ما به اكثر په سكول كښې د مياصېب نه د اردو الفاظو تپوسونه كول، نو يوه ورځ مې ترې «لولاك» لفظ تپوس وكړو، نوماته يې ووئيل چې: «دا لفظ په قرآن كښې شته؟»

ما ورته په جواب كښې ووئيل «نه!!»

نو د مياصېب دا طريقه راته اوس هم ياده ده، چې لفظ يې بېل بېل كړو لكه داسې:

لو..... اگر

لا..... نېمې

ك..... تم هوتے

د مياصېب د خولې الفاظ چې:

«اگر تم نه هوتے»

بيا ډېرې ورځې تېرې شوې... بيا مې ترې يو ځل بيا ديو

لفظ تپوس وكړو....

هغه وخت ميا صېب مونږ سره په لسم كلاس كښې د انگلش پيرډ درلود... لفظ وه «خوگر» نو مياصېب ماته دې لفظ باره كښې د مرزا غالب دا مشهور شعر ووئيلو:

رنج سے خوگر ہوا انسان تو مٹ جاتا ہے رنج
مشکلیں مجھ پر پڑی اتنی کہ اسماں ہو گئیں

چونكه زما د ادب سره ډېره مينه وه، نو ماته به په شاعري كښې د سخت الفاظو ډېر تكليف وه، نو بل ځل مې د مياصېب نه د علامه اقبال «شكوه جواب، شكوه» كښې يو لفظ راته ډېر مشكل او سخت ښكارېده، نو تپوس مې تېرې او كړو.....

«خاكم بدهن» لفظ وه، مياصېب بيا دا لفظ داسې بېل بېل كړو.

خاك..... خاوره

م..... ځان ته اشاره ده «زه»

بدهن..... په خوله كښې

د مياصېب د خولې الفاظ چې:

«زما په خوله كښې خاوره»

بيا رو رو مياصېب په ما باندې شكې شو، چې دا الفاظ خو

«زه خو سکول کښې یم خیر شه؟!») ما ورته او وئیل چې زه سکول ته درځم او ماته په فارم دستخط او کړه، نو میا صېب جواب راکړو چې: «ته ماله د خپل کور پته راکړه زه به ستاسو کور ته درشم ته تکلیف مه کوه.»

ما د خپل کور پته ورکړه میا صېب په موټر سائیکل راغی د گرمۍ موسم وه... بېټک کښې را سره کښاستو ما شربت راوړو میا صېب ښه په شوق او څه ما په زوره پرې درې څلور گیلاسه او څښل او ډېرې خبرې مو د ادب او د دین په حواله او کړې. د دین په باره کښې مونږ خپلې خبرې لږې زیادې کړې، نو میا صېب ماته دا شعر و وئیل چې:

نږهې بحث میں نے کی ہی نہیں
فالتو عقل مجھ میں تھی ہی نہیں

میا صېب ماته په فارم دستخط او کړو، نو زما سوچ وه چې مېر دپاره به زه سکول ته ځم. زما دا سوچ ختم نه وه، چې میا صېب د خپل جېب نه مېر را و وپست ما ډېر او خندل او میا صېب هم... الله پاک میا صېب له ډېر ښه اخلاق ورکړي وو.

جون ۲۰۱۴ء کښې میا صېب په خپل کلي موسی زی کښې د پرائمری سکول هیډ ماسټر شو. هغه وخت زه په فرسټ اټیر

صرف هم په داسې شاعری کښې وي..... اکثر به ما ځان سره سکول ته د علامه اقبال کتابونه وړل، نو یوه ورځ زه د کتاب په سوچ کښې وم، چې اچانک راباندې میا صېب راغی او په موقع یې راسره د شاعری کتابونه او کتل، ځان سره یې د کلاس نه باهر او ایستم... د یخۍ موسم وه، زه او میا صېب نمر ته کښاستو... نو میا صېب رانه ډېر ښه ښه تپو سونه شروع کړل... میا صېب زما نفسیات معلوم کړل، نو راته یې و وئیل چې:

«زه هر څوک ځان ته نه را نزدې کوم، ځکه چې خلق هر رنگ سوچ کوي او چې کله داسې څوک او گورم، چې هغه کښې خپله د زده کړې صلاحیت وي، نو هغه سره خواري کوم» میا صېب هغه وخت کښې ماته دا مشوره راکړه، چې «فرسټ اټیر» کښې ته آرټس واخله ستا دپاره به ډېر سودمند او څېړني خپل قابلیت به برقرار او ساتي.

دې سره ماته ارواښاد «محمد اقبال صېب» او «حبيب الرحمن صېب» هم و وئیل چې آرټس واخله.

د ۲۰۱۲ء واقعده، چې ما د عبدالرحمن بابا لائبرېری کښې ممبر شپ کولو، نو هغه راله فارم راکړو، چې دې باندې د خپل استاد نه دستخط راوړه، ما میا صېب ته کال او کړو چې سرتاسو چرته یاست هغه او وئیل چې:

ويلے دے اوس هغه واقعه رانه هپره ده خو هغه شعر راته ياد دے چې:

عاشق هوءے هیں آپ بهی اک اور شخص پر
آخر ستم کی کچھ تو مکافات چاہئے

مياصېب به د موقعې په مناسبت سره ډېر د کار شعر ويل...
لکه يو ځل د ملك الموت باره كښې خبره راغله، نو مياصېب
د غالب يو شعر ووئيل او ورسره يې دمخه واقعه هم ذکر
کړه، چې غالب دا شعر څه دپاره ويله و:

تم کون سے تھے ایسے کھرے دادو ستمد کے!
کرتا ملک الموت تقاضا کوئی دن اور

يوه ورځ زه او اجمل سکول ته څه کار پسې لاړو، نو بيا مو
مياصېب سره ملاقات وشو. زه او مياصېب به چې کله هم
يوځای شو، نو مونږ به په ادب خبرې کولې، نو ما ترې بې
تکلفه تپوس او کړو چې:

«سرتاسو د غالب شعرونه ډېر زيات وائے دا څه وجه ده؟» نو
مياصېب او خندل او راته يې ووئيل چې:

«افسوس دې وخت كښې غالب نه دے ژوند ے گڼې زه به
تههيك ورغله وم او بېعت به مې ورسره كړے وے. هغه زما

كښې وم، نو چې كله زه خبر شوم نو بلا تكليف ما مياصېب
ته په مېسج كښې د هيد ماسترې مبارکې وركړه. مياصېب
ډېر خوشحاله شو او په جواب كښې راته ووئيل چې:

«كله چې ستا امتحان ختم شي، نو خپلوملگرو سره بيا زما
كلي ته «موسى زي» ته راشئ»، خو افسوس چې بيا زه
ورنگ ته چمتو نه شوم... مياصېب ډېر ايمانداره او متقي
انسان و.

يوځل ترې ما پښتنه او كړه چې سرتاسو ولې بورډ ته د
پرچو چيك كولو دپاره نه ځئ...!!؟

نو مياصېب ډېر په مشفق انداز كښې راته اوئيل چې:
«ماته بورډ افسران وايي چې راشه بڼې پيسې هم راته
ملاوېرې خو زه يرېرم چرته مې د لاسه زياتے او نه شي، نو بيا
يې راته يو د اسلاميات استاد په گوته كړو چې:

دا فلانے استاذ د اسلاميات استاد دے او ده هم په بورډ
كښې د انگلش پرچې چيك كړې... آيا دا ظلم نه دے!!!»
ما ورته په افسوس ناکه لهجه كښې ووئيل چې:
«بېشكه دا ظلم دے.»

يوځل زه د مياصېب سره په کلاس كښې د ادب په خبرو
كښې دومره دننه لاړم، چې ماته يې د غالب يو شعر د هغه
وخت د خبرو مناسب ووئيل چې دا شعر غالب د څه دپاره

پير دے زما ورسره ډېره مينه ده.»

او دا حقيقت هم دے، چې هغه وخت زه د غالب په شاعري بلکل نه پوهېدم، بيا چې لږ مخکښې کلاسونو ته لاړم او شاعرانو، استادانو سره مې ناسته پاسته قايمه کړه، نو لږلږ پرې پوه شوم... د غالب باره کښې زمونږ گران استاد «سيف الله خان دوراني صېب» به کله کله په خدا کښې وائيل يې: ((غالب بڑا اثراتی شاعر تھا اور بہت ذہین بھی تھا))

د دې نه بيا دوه درې مياشتې پس مياصېب يو ځل ماته کال کړے وۀ خو زه په کالج کښې پير ډ کښې وم، نو پوهه شوے پرې نه وم. د معمول مطابق ما وروسته اوکتل ډېر خفه هم شوم ما بيا خپله مياصېب ته رېنگ اوکړو چې: ((سر بښنه غواړم زه په کلاس کښې وم ستاسو په رېنگ پوهه شوے نه وم... خير خو وو چې تاسو کال کړے وو؟)) مياصېب راته ډېر په مشفق انداز کښې ووييل چې:

((هو! بچيه خير وۀ... مادر نه د غالب ديو شعر تپوس کولو... خو تا کال اوچت نه کړو نو زه لائبريري ته لاړم... هلته مې اوکتو...!!!))

زه کله کله دا واقعه او منظر را يادوم، نو ډېر زيات حيران شم، چې مياصېب څومره د خوبيانو ډک وۀ، چې هغه زما غوندي کم فهم شاگرد نه هم د غالب د شعر تپوس کولو...))

ما به اکثر غزل ليکل خو د شعر په عروض بلکل نه ووم پوه، چې په شعر کښې چې، سيلابونه، بحر وزن خيال ساتل ډېر مهم دي. زه دومره پوه وم، چې په شعر کښې قافيه او رديف ډېر لازم دے... نو يو ورځ مې داسې د مازيگر وخت کښې مياصېب ته خپل بې اصلاح غزل په مسېچ کښې ور ولېږه، نو د ما بښام مونږ نه پس ماته مياصېب يو مسېچ اوکړو چې: ((دا تا چې کوم غزل د پښتو ماته رالېږلے دے دا بې اصلاح دے او زه درته د دې اصلاح کوم))

لږ ساعت وروسته مياصېب ماته هغه غزل بيا راولېږلو او اصلاح يې ورله کړې وه... تر ډېر وخته پورې ما به غزل، شعر ليکل بيا چې ما په بي- ايس کښې داخله واخستله، نو د کالج په اوله ورځ زما ملاقات د پښتو ډېر ښه شاعر ((پروفيسر سيد شاه سعود صېب)) سره او شو. هغوی ته مې خپل غزل وړاندې کړو، نو هغوی راله اصلاح اوکړه او د شعر په ليکلو هم پوه يې کړم. دا شعر ما د مياصېب نه په اول ځل اور بدلے دے، چې تشریح يې هم ورسره کړې ده:

مگس کو باغ میں جانے نہ دیجو!
کہ ناحق خون پروانے کا ہوگا

د مياصېب نه مونږ تر ډېر حده پورې ډېر څه زده کړي که هغه

د ژوند په حواله، د اسلام په حواله، د پښتو، انگلش او که د اردو په حواله کښې میا صېب ډېر مخکښې و، خو په انگلش کښې زمونږ خپله دلچسپي نه وه...

په اول ځل زمونږ په نهم کلاس کښې میا صېب سره د انگلش پیرډ راغلی و، نو میا صېب به مونږ ته زیات زور په (Active) او (Passive) باندې راکولو، ځکه چې دا زمونږ په امتحاني پرچه کښې راتلل او راغلي هم وو.

البته چې میا صېب به دا ډېر په مینه او شوق سره ښودل او په دې کښې یې رانه بیا امتحان هم په کاغذ اخستلو، نو بد قسمتي زما دا وه چې زه هر ځل د میا صېب په امتحان کښې پاتې راغلی وم. زمونږ د کلاس ملگرو کښې به دهغه هلک مزې وې، چې څوک به عمر خالد سره ناست و، ځکه چې عمر خالد لینگویج کړی و.

دغه رنگ یو ورځ مې د انگلش امتحان فېل کړو، نو کلاس ته ډېر په غصه او خفگان راغلم، نو عمر خالد ته مې خبرې اوکړې، نو عمر خالد راته دا مشوره راکړه چې اوس به میا صېب کلاس ته د سزا دپاره راځي نو ته ورته ووايه چې زه په دې نه پوهېږم او د میا صېب سزا به هم داسې عجیبه سزا وه، چې مونږ به خندل...

میا صېب چې کلاس ته راغی نو زما د سزا وار و، نو زه یې

یوه چوکه اووهلم، نو ماته د عمر خالد خبره رایاده شوه، نو ما ورته اووئیل چې:

((سر مونږ ستاسو په سبق نه پوهېږو))

البته نور هلکان پرې پوهېدل زما دا خیال و، چې زه نه پوهېږم نو ټول نه پوهېږي. زما دې خبرې سره میا صېب ماله په غصه کښې په ملا باندې سوک راکړو او په غصه کښې یې راته ووئیل چې:

((ته به نور زما کلاس کښې نه کښېښي))

د میا صېب د کلاس وخت ختم شو، نو عمر خالد میا صېب سره ستیاف روم پورې لاړو، نو د عمر خالد د خولې خبره ده چې:

((میا صېب ووئیل چې: دې هلک ډېر ایکشن وانه خستو؟؟))

عمر خالد ورته په ځواب کښې ویلي وو چې:

((سر په دې ډېر هلکان نه پوهېږي دا ډېر سخت دے))

په لسم جماعت کښې مونږ سره یو هلک و، سبق کښې لږ کمزورے شان و. نو میا صېب په Active Pasive کښې مونږ ټولو نه امتحان واخست نو دې کښې ډېرو هلکانو غلط کړې و، او دې کمزوري هلک په لس (۱۰) نمبرو کښې اته (۸) نمبرې واخستې. په کلاس کښې د میا صېب پرې شک شو او نورو هلکانو هم ورته ووئیل چې دې هلک نقل کړے. میا

صفت کوي. اکثر به میاصېب د نهم او لسم کلاسونو هلکانو سره د انگلش پیرډ وه، نو کله کله به یې د دريو کلاسونو هلکان ټول را جمع کړل او باهر به یې په میدان مونږ ته انگلش بنودو. په دې کښې به د مزې او خندا مقام وه، چې میاصېب به ځان سره وړوکه اسپیکر راخستې وه. په دې به هلکانو ډېر خندل...!!

د میاصېب په طبیعت کښې د خندا ماده ډېره زیاته وه. د لسم کلاس واقعیه رایاده شوه، چې دا زما نه نه هیرېږي.

یوه ورځ میاصېب زموږ نه په کاغذ امتحان واخستو، لس پنځلس دقیقو کښې یې مونږ ته په کلاس کښې خپله نتیجه واوروله او ورسره ورسره به چې د چا نمبرې کمې وې هغه ته به یې سزا هم ورکوله. میاصېب د انگلش او د اردو لیکلو کښې ډېر ماهر وه، چې کوم لفظ څه رنگه لیکل کېږي او څه رنگه ادا کېږي، نو په هغه امتحاني پرچه کښې ټولو خپل خپل نوم لازم لیکلې وه. په هغې کښې زموږ گران ملگري امتیاز خپل نوم داسې لږ گډوډ لیکلې وه، نو میاصېب آواز اوکړو چې هلکه په تاسو کښې «تمتیا» څوک دے؟... سزا ته دې باهر راشي... یو بل ملگري هم خپل نوم لږ غلط لیکلې وه، نو میاصېب آواز اوکړو چې «اول گید» دې هم باهر راشي، دې هلک خپل نوم «اول سید» وه په دې مونږ دومره

صېب هغه هلک دویم ځل ځان سره د کمږې نه بهر اویستلو او په کاغذ ئې ترې امتحان واخست نو هغه هلک په کښې دوه (۲) نمبرې راغلې. نو میا صېب ورته ووئېل چې ډېر وړان ئې او سزائې ورته ورنه کړه. میا صېب به ډېر نه غصه کېدو بلکې ما زیات تر په لږ شان غصه کښې هم نه وه کتلې. یوه ورځ ورسره زه د سکول میدان (گراونډ) کښې ولاړوم، نو دې وخت کښې ورله یو ناآشنا سره راغی او میاصېب ته یې ووئېل چې:

(ماته دستخط اوکړه):

دې سړي دا لهجه د جاهلو په شان وه... ځکه چې د دستخط خپل شرائط او معمول وي همداسې ورته میاصېب هم په ادب سره ووئېل چې:

(تاسو څوک یاست زه خو تاسو نه پېژنم؟)

دې سره هغه سره په غصه کښې او په بدمعاشۍ سره خبرې شروع کړې نو میاصېب هم غصه شو تردې چې دوی سره خپلو کښې خبرې لږې تیزې کړې. دې مینځ کښې نور استاذان هم راغلل او هغه سره یې پوهه کړو او میا صېب یې هم په دلاسه کړو.

د میاصېب غصه به هم عارضي د څه وخت دپاره وه. چاته به یې په زړه کښې «گوندې» نه ساتل ځکه خو یې هرڅوک

زیات وخنډل، چې دا ملگري مونږ سره اوس هم ملاؤ شي نو مونږ ور پورې خاندو او د شوق او مینې نه ورته هم دده بدل نوم اخلو.....

یوځل مونږ سره په کلاس کښې یو ملگره وۀ چې «طارق» نومېده نو هغه ډېر زیات وړان وۀ، کله چې د میاصېب پرې څنگه پام شو نو بې اختیاره یې ورته ووئیل چې «رمیبه سم شه»

دې هلك نوم سره اوس مونږ ضرور رمیبه لاحقه لگوو... هرکله به چې په سکول کښې څه پروگرام وۀ، نو په هغې کښې به میاصېب د استېچ چارواکې تر لاسه کولې. میاصېب به په کښې ډېرې ښې ښې لطیفې کولې..... یوځل یې په پروگرام کښې څه لطیفه شروع کړې وه په نیمه کښې یې لږ پرېښوده، اوس هغه لطیفه زما نه هېره ده، خو بیا تر ډېر وخت پورې به ورته هلکانو وئیل چې:

«سر هغه لطیفه مونږ ته پوره کړه»

میاصېب به هغې له طمه ورکړه، چې بیا به یې درته ووايمه» زموږ گران ملگره عمر خالد به ډېر ښائسته او په ښه اندازه کښې د انگلش تقریر کولو. یوځل یې په پروگرام کښې تقریر اوکړو، نو میا صېب په خدا کښې دا ووئیل چې: «عمر خالد دومره ښه تقریر اوکړو لکه چې په ډول کښې

کښې واچوې او کړنگېږي» میاصېب به داسې خبرې کولې خو چا به دا نه وئیل چې میاصېب داسې عجیبه خبرې کوي.... د چا زړه به په داسې قسم خبرو نه خفه کېدو....

اصل کښې دا هېڅ هم نه وو... د میاصېب د خلوص نتیجه وه، چې خلک به ترې په اسانه نه خفه کېدو او اکثر په دې کښې زموږ تجربه هم شوې ده... مونږ خپله کله کله چاته داسې نامه واخلو، چې په هغې کښې خفگان ډېر ښکاري، خو ملگري نه پرې خفه کېږي، ځکه چې ددې نه پرته مونږ هغه ملگري سره مینه هم ډېره زیاته کوو....

د لسم کلاس پرې بورډ امتحان واقعہ رایاده شوه. په پرې بورډ کښې به میاصېب هال ته هسې چکري راتلو، نو یوه ورځ د انگلش پرچه وه. ما د «هائی سکول» په باره کښې مضمون لیکل شروع کړي وۀ، نو د لفظ «مشکل» په انگلش کښې په معنی نه پوهېدم. خواه کښې راسره میاصېب ولاړ وۀ ما ترې تپوس اوکړو چې:

«سر مشکل ته په انگلش کښې څه وايي؟»

نو میاصېب جواب راکړو چې:

(Difficult))

زه حیران شوم چې اوس دا څنگه اولیکم....

مياصېب په خدا شو او ويې وئيل:
«هغه مشکل ترې ښه و»

هم د دې په شان مياصېب مونږ ته يو لطيفه هم کړې وه، چې
زه يې ستاسو نظر ته وړاندې کوم:

«يوکس د چانه تپوس او کړو چې «مشکل» ته په اردو کښې
څه وايي.... نوبل کس ځواب ورکړو چې «دشوار»....

نو دې اولني کس ورته او وئيل چې: «هغه مشکل ترې ښه
د»

مياصېب به کله کله داسې عجيبه عجيبه لطيفې ويئلي، چې
زمونږ به په خدا خدا طبيعت خراب شو او ماته چې کله د
مياصېب لطيفه اوس هم رايا ده شي ډېر وځاندم....

يوه بله لطيفه يې کوله چې ما په اول ځل د مياصېب د خولې
نه اورېدلې وه.... وايي چې:

«يو سړي هگۍ (انډې) خرڅولې، نوبل کس راغی او هگيو
والا سره اودرېد او خپله پښه يې مسلسل خوځوله را
خوځوله او ورته وايي چې:

«دې ټوکړۍ کښې څه دي؟»

هگيو والا ورته او وئيل چې:

«فی الحال خو په کښې هگۍ (انډې) دي او که لته دې ورکړه
نو بيا هېڅ هم په کښې نشته»

دې سره د مياصېب يو علمي لطيفه رايا دېږي چې:

«شتر مرغ يو ځناور دے... او شتر په فارسي کښې «اونښ»
ته وايي او مرغ خو تاسو پېژنئ... نو د شتر مرغ نه چا تپوس
او کړو چې:

«ته ولې سامان نه وړې؟»

شتر مرغ ځواب ورکړو چې:

«ولې زه درته اونښ ښکارم چې سامان يو سم»

بيا ترې چا تپوس او کړو، چې ته ولې نه الوزې؟»

شتر مرغ بيا ځواب ورکړو چې:

«ولې زه څه مارغه يم چې والوزم»

مياصېب ترېخ ژوند ته د خور مرهم په لگولو ډېر ښه
پوهېده. مياصېب کښې دا يو ډېر عجيبه کمال و، چې مونږ
به يې د خدا مړه کړو... نو هغه به کله چې مونږ نه کوم سوال
او کړو داسې به يې او وئيل چې:

«که چا دا سوال حل کړو هغه دپاره د گوپيانو او چپلو هار
په انعام کښې»

کله به چې چا هغه سوال غلط کړو، نو مياصېب به داسې
وئيل چې:

«شاباش! ويرې گوډ» ډېر نالايقه يې....

په دې به مونږ ډېر زيات وخنډل او مياصېب به خپله مونږ

هغه دغه رنگ د اردو په میدان کښې هم کافي حده پورې معلومات درلودل.

یو ځل زما د لسم کلاس د پري بورډ د «اردو» پرچه وه، نو ما خپله پرچه مکمل کړه، دې وخت کښې میاصب راغی او زما پرچه باندې یې خپل نظر تېره کړو، بیا یې د سترگو نه چشمې لرې کړې او هم په دې الفاظ یې راته وویل چې:

«ډېره ښه پرچه دې کړې خو افسوس چې ښه استاذ یې اوگوري»

میاصب له الله پاک ډېر قدر او عزت ورکړی و. په سکول کښې او د سکول نه باهر خلقو ډېر قدر کولو، ځکه چې میاصب به خپله د خلکو ډېر عزت او احترام کولو.

د پشاور پریس کلب له اړخه د منشیاتو د روک تها م باره کښې یو پروگرام و، چې په هغې کښې دهر سکول نه هلکانو ته دعوت و، چې کوم کسان ښکلي تصویرونه جوړلې شي، نو میاصب د هغې پروگرام په برخه کښې زما او د سجاد خان نومونه درج کړل. مونږ یو خیالي دیو «پوډري انسان» انځور جوړ کړو. مونږ ته یې دا نه وو ویلي چې په فلانکي ورځ به «پشاور پریس کلب» ته ځو.

اچانک میاصب رانه یوه ورځ تپوس او کړو، چې تا هغه تصویران جوړ کړي... ما جوړ کړي وو خو رانه کور پاتې

سره هم خندل.

دې کښې مهمه خبره داده، چې میاصب ته معلومات وۀ چې خدا د ژوند یوه حصه ده.

یو ځل په لسم جماعت کښې مونږ وو نو د میاصب نه چا تپوس او کړو چې:

«سر هگی (انډه) اول پیدا شوې ده که چرگه؟»

نو میاصب او خندل او ورته یې ویل چې:

«انعام راکړه چې د دې ځواب درکړم»

وروسته بیا هغه وخت چا د دې سوال ځواب څۀ پام لرنه ونۀ کړه نو ما ډېر وخت پس چې کله زۀ پۀ کالج کښې وم، نو زما ذهن ته یو ورځ دا سوال راغلی او په دې باوري وم چې میاصب سره د دې ځواب شته نو دا سوال مې ترې په مېسج او کړو نو میاصب ماته د قرآن مجید دیو آیات په رڼا کښې ځواب راکړو چې:

«هگی اول پیدا شوې، ځکه چې الله پاک په قرآن مجید کښې فرمایي:

مونږ ژوندي د مړو نه پیدا کوو او مړي د ژوندو نه پیدا کوو»

نو واقعي میاصب ډېر ژوره مطالعه لرله.

میاصب چې څومره د انگلش په میدان کښې مخکښې وۀ

شوي وو. سجاد خان خان سره راوړي وو. میاصیب راته ووئیل چې راجه ستا کور ته په موټر سائیکل څو او هغه تصویرونه راوړو....

زه او میاصیب دواړه په موټر سائیکل سواره شو په لاره کښې بیا مونږ د ادب په حواله خبرې شروع کړې، چې کله مونږ د لاهورۍ دوروازي سره نژدې شو، نو میاصیب ماته دوه داسې نصیحتونه او کړل چې اوس هم زما په زړه او ذهن کې پراته دي.

اول نصیحت یې راته دا اوکړو چې:

«کله هم افسر شوي نو د خپلې اولنۍ تخواه پیسو کښې به نیمې پیسې خپلې خوریانو له ورکړې»

دویم نصیحت یې راته ډېر زیات مهم او د کاني کرښه اوکړه چې:

«کله هم استاذ شوي نو د هلك جیب او «رنګ» ته به نه گوري په دې کښې ستا د دنیا او آخرت تاوان دے»

دا خبره ډېر حقیقت لري په دې زموږ مشاهده شوې ده.

خلاصه دا چې زموږ کور ته راوړسېدو زه زر لارم هغه تصویرونه مې باهر راووستل، نو میاصیب د یو دکاندار سره ولاړې چېلۍ ته یې پانې ورکولې.

ما ترې تپوس اوکړ چې «سر دا ولې؟»

نو میاصیب په خدا خدا کښې راته ووئیل چې: «چیلۍ زما ډېرې خونې دي.»

بیا په ۲۸ ستمبر کال ۲۰۱۱ء کښې زه، سجاد خان او میاصیب پشاور پرېس کلب ته لاړو. د پرېس کلب په دوازه کښې یو کتابونو والا ناست وه. میاصیب د هغه نه د غالب دېوان واخیست او نور بیا دننه ورغلو. په کرسو کښې مونږ ښه په آرام کښېناستو. سجاد خان سره کېمره وه هغه تصویران هم ووېستل، چې هغه سره اوس یو هم نشته....

بیا په خپل وار باندې میاصیب استیج ته ورغی او د «منشیاتو د روک تھام» باره کښې په اردو کښې یې ښې گټورې خبرې اوکړې او ورسره یې د داغ دهلوي یو دوه شعرونه ووئیل. پروگرام په ختمېدو شو مونږ ته یې یو سند هم راکړو، بیا د چائے وخت شو مونږ میاصیب سره کښېناستو او میاصیب به ماته بیکري مخې ته کوله... د میاصیب یو ډېره ښه لطیفه رایاد شوه، چې ما په اول ځل دمیا صیب د خولې نه اورېدلې وه. لطیفه څه داسې ده چې:

«یو پتواري ته چا اووئیل چې ماله خط اولیکه هغه ورته سمدستي ځواب ورکړو، چې بیا مې پښې خوگېږي، هغه بل کس ترې تپوس اوکړو چې خط خو په لاس لیکلې کېږي او خوگېږي ستا پښې؟...»

پتواري ورته او وئيل چې كله زه خط اوليكم او هغه خط بل كلي ته لار شي، نو زما په خط څوك نه پوهېږي، نو بيا مجبوري وي چې زه لار شم او ورته هغه خط ولولم، نو ددې وجهې نه بيا زما پښې خوگېږي.

دا لطيفه يې هغه هلکانو په باره كښې ويلې وه، چې دچا به خط د پريزيات خراب وه.

ما به اكثر مياصېب ته په موبائيل بڼه معياري شاعري لېږله. ما ورته يو ځل د فيض احمد فيض يو غزل ولېږلو، نو مياصېب ماته په كښې د فيض دوه شعرونه راو لېږل، چې ورسره تاريخ او وخت هم درج دے:

چا په دوزخ ميں ے ملے نہ ملے
شخ صاحب سے جان تو چھوٹے گی

بہشت ميں بھی ملا ہے مجھے عذاب اليم
یہاں بھی مولوی صاحب ہیں میرے ہمسائے

دا شعرونه يې ماته په ۱۲ دسمبر کال ۲۰۱۲ء كښې د ما بنام په وخت ۱۲:۰۵ بجې را لېږلي وه.

او خته څه بهي وخته له ملگرو دې جدا كړم محفل هغه محفل دے خو ياران مې په كښې نشته هرچا چې دا شعر ليكلے دے، نو زما په نبض يې لاس اېښے دے... دا واقعي خبره ده. هم هغه سکول دے اوس خود

گوتو په شمار په كښې استاذان پاتي دي. زه زياتره سکول ته نه ځم، ځكه چې په كښې زما د ماضي د پېر خواږه خواږه يادونه دي او په تېره تېره د مياصېب ياد راته راځي، نو په دې حال كښې خپل زړه ته په دې شعر كښې داسې د اډگېرنه وركوم:

جہاں بھولی ہوئی یاد آکے دامن تھام لے دل کا
وہاں سے اجنبی بن کر گزر جانای بہتر ہے

خو بيا مې هم زړه نه قلا رېږي... ماته دا منظر ياد دے رانه نه هېرېږي چې په سکول كښې زمونږ اخري ورځ وه... ټولو ملگرو، استاذانو سره تصويرونه و وپستل، نو زه مياصېب پسې گرځېدم، مياصېب ما د سکول په ميدان (گراونډ) كښې پيدا كړو. مياصېب د سټېج په يو پورې ناست وه او موسم د يخنې وه. زه راغلم مياصېب سره كښېناستم ما ورته په خوشحالي كښې و وئيل چې:

«سر زه تاسو پسې سکول كښې گرځم او تاسو دلته يواځې ناست ياست! ولي...؟؟»

نو مياصېب ځواب راكړو چې:

«ياره! لږه يخي مې كېده او په دې رجسټر كښې لږ كار هم پاتي وه، نو دلته لږ نمر ته كښېناستم»

ما ورته په تلوار سره و وئيل چې:

«سر زه غواړم ستاسو یو تصویر اوباسم»

میا صېب راته ډېره په بنائسته لهجه کښې ووئیل چې:

«هن.....خه!»

ما د میا صېب یو دوه تصویران او پستل، چې بیا زما د لاپرواهۍ د وجهې رانه خراب شول، خو د هغه میدان او هغه د سټیج پورې رانه نه هېرېږي.

زه به چې کله هم میا صېب سره ملا و شوم نو ما به ترې ډېر سوالونه کول او زما دا اوس هم عادت دے چې کوم عالم دین، شاعر، استاذ یا یو مشر سره ملا و شوم نو تپوسونه ترې کوم... هغه که د علم باره کښې وي او که د دنیا او که خه نور کار وغیره وي او دا پکار هم دي، چې سوال دخپل حد په دایره کښې اوشي... زمونږ د استاذانو خبره چې «جوړیاده سوال کرے گا، وه زیاده علم حاصل کرے گا»

دې تپوسونو سره به زمونږ په ژوند کښې راولاړې ټولې کشالې حل کېږي او په علم کښې به اضافه او وسعت پیدا کېږي او یقیناً زمونږ د ژوند د تېرولو دپاره هم د هغه گټوره لاره ده.

د میا صېب سره خبرو اترو، سوال او جواب کښې راته میا صېب او وئیل چې:

«زما د نوکړۍ دېرش کاله پوره شول په دې دېرشو کالو

کښې ما د ډېرې مجبورۍ نه خان له یو موټر سائیکل واخیستو او زما کور تر اوسه پورې کچه (خام) دے، ما نو دے کړے نه دے یعنی پوخ کړے مې نه دے او دا بلکل رښتیا خبره ده چې کله زه، عارف، عمر خالد او اجمل د میا صېب تعزیت دپاره د هغوی کور ته لاړو، نو هم هغه شانې کور یې وه. ما سوچ او کړو چې واقعي میا صېب په صداقت باندي خپل ژوند تېر کړو....

دا منظر په یقین سره زما د کلاس ملگرو نه به هېروي، خو ماته داسې یاد دے لکه دا اوس ساعت... مونږ په لسم کلاس کښې وو... او مونږ ته درې میاشتي چټیانې ملاو شوې. په یو حساب زمونږ اخري ورځ وه نو میا صېب په هغه ورځ هم مونږ له خپل د انگلش نوټسونه را کړل او د هغې پیسې یې لا تر اوسه پورې وانخستې... د داسې شخصیت بڼه هېرول زه ډېر بد گڼم...

بیا خه ډېر وخت پس ما میا عادل نثار صېب سره په فون رابطه او کړه چې مونږ به د میا صېب ملگرو سره ملاقات کوو چې هغوی د میا صېب په اړه خه تاثرات لري... او د هغوی سره د میا صېب څنگه او په خه ډول ناسته ولاړه شوې... نو مونږ بیا یوه ورځ او ټاکله چې د میا صېب ملگري ډېر دې هم په کلي کښې او هم په ښار کښې خو تر خپله وسه پورې به مونږ په کښې ځینو ځینو سره ملاقات وکړو....

◆ ډاکټر نصير احمد:

ډاکټر نصير احمد صېب د مياصېب ډېر نژدې دوست دے. نصير احمد صېب خپله د ډېر کمال خاوند او ادبي انسان دے. حاضر وخت د خليل مهمند کبمرج سکول چبرمين دے. ډاکټر نصير احمد صېب د مياصېب په ژوند مونږ ته يو مختصره شان رڼا واچوله، او د مياصېب په مرگ ډېر خفه وو او وئيلې بې چې مرگ زمونږ نه يو ښه دوست، ورور جدا کړو... د خپلو خبرو وضاحت يې په دې ډول وکړو چې مياصېب يو با عمله با ضميره، قابل او حساس علمي، ذوق لرلو... خو يواځې تردې حده نه چې د علم مجنون وو، بلکې ورسره په کښې چې کوم اوصاف وو هغه يې د سيرت، صورت او شخصيت داسې عکاسي کوله لکه څنگه چې ملغلره په هر اړخ برېښنا کوي... ډاکټر صېب د خپلو خبرو لږ وضاحت نور وکړو چې مياصېب ډېر خوش اخلاق، مهذب، خاکسار او د اخلاص و محبت نه ډک طبيعت لرلو. د معاشرې د حالاتو، واقعاتو د ژوند د کړکېچنو مسئلو نبض شناس وو... او د دې مسئلو د حل کولو يا مقابلي کولو يو لوی استاذ وو... د ژوند په مثبت اړخونو يې کوشش کړے وو. وده يې ورکړې وه او د ژوند منفي اړخونه يې د مثبت اړخونو په قوت حاصل کړي وو. ډاکټر صېب ډېر په

خفگان سره د يو خبرې اظهار وکړو چې مياصېب به ماته زما د سکول په اړه څه داسې خبرې کولې چې ما به نه منل، خو اوس د مياصېب هغه خبرو ته ما ځان تسليم کړو. او منم يې... د دې خبرې نه مونږ ته د مياصېب دور انديشي معلومېږي، چې د هغوی نظر صرف په حال نه بلکې د مستقبل لپاره به يې هم سوچ کولو... ويل يې چې مياصېب به ماله سکول ته کله کله راتلو او په هغې کښې به يې علمي اصلاحات کول... چې د هغه په برکت به سکول وده کوله، ويل يې چې د سکول په ميتنگونو کښې به هم مياصېب مونږ سره شريک وو. او استاذانو ته به يې د درس او تدریس طريقې ښودلې... چې کله به ماته څه مسئله پېښه شوه نو ما به زر مياصېب سره مشوره وکړه او د هغې څه حل به راوتو... ډاکټر صېب مونږ سره د مياصېب يو خاطره شريکه کړه. چې يو ځل مياصېب څه ضروري کار پيسې روان وو تادي پرې وه... دې وخت کښې يو نامعلوم سړے راغلي او د مياصېب نه يې څه تپوس او کړو نو مياصېب هغه خپل ضروري کار پرېښودو او ورسره روان شو. او هم په دې اخلاص کښې به مياصېب مېرني وو چې د هر چا به پکار راتلو...

◈ شمس السلام صېب:

شمس السلام چې اوس وخت کښې پر نسیپل دے او خپل تعلیمي هلو ځول کښې مصروف دے او په خپل لنډ تنگ وخت کښې یې مونږ له وخت ویستو او د میاصېب په ژوند یې راته یو څو گټورې خبرې او کړې... شمس السلام صېب او میاصېب په کال ۱۹۸۲ء کښې بطور د سکول د «ډرائینګ» استاد په حیثیت یو ځای شوے وة او بیا په ۱۹۸۸ء کښې میاصېب ایس-ایس-ټي شو او د وخت سره سره د دوی پروموشن کېدو. په نمبر ۲ سکول کښې هم شمس السلام صېب او میاصېب ۵ کاله یو ځای و و شمس السلام صېب د میاصېب په اړه ډېر ښه معلومات راکړو... و وئیل چې زما او د میاصېب په خپلو کښې رورولي وه په ګپ شپ کښې هم به مونږ یوبل سره آزاد و و... وئیل یې چې کله به زه خپل کور کښې یواځې وم او یا به د میاصېب په کلي کښې څه مسئله وه نو میاصېب به ما ځان سره خپل کور ته راوستو. او شپه به یې راسره او کړه. وایي چې ما به میاصېب ډېر چېرل کله به مې ترې کتاب پټ کړو، کله به مې ترې موبائیل پټ کړو... څنگه چې مونږ د میا صېب د چائیو د عادت په باره کښې ذکر کړے وة، نو شمس السلام صېب هم داسې وئیل چې چائے او وچ پی به یې ځان سره

ګرځول... وایي چې ما به میاصېب ته په خندا کښې وئیل چې: "میاصېب ما به د شپې نه چیرې... او خوب به راله نه خرابوي... دا بېټک دے او خواکښې ورسره باور چې خانه ده چې څه دې هم پکار وي ورځه ورته..." وایي چې کله به زه د شپې راوینس شوم نو میاصېب به چائے څښکل او اخبار به یې کتل... وئیل یې چې مابه ورته وئیل: "ته خو ټوله ورځ نا او زگار یې او ترد شپې ناوخته پورې مصروف یې نو دا کوم وخت کښې خپله مطالعه کوي؟" نو راته به یې وئیل چې: "بس چې د شپې د خوبه را بیدار شم نو مطالعه کوم" وئیل: "چې کله په سیمونو کښې پیکج وغېره راوتل نو بیا به مې میاصېب په موبائیل تنګول" وایي چې میاصېب د غاښونو نه کمزورے وة، نو چې کله به مونږ ملګرو خپلو کښې د کبانو پروگرام او کړو نو کبانو سره د ذاتقې او خوند ډپاره «سرکه» هم رډي... نو میاصېب به په هر شي کښې د ډوډۍ وخت کښې ځان له ډوډۍ ماتوله (چورې کوله) نو په «سرکه» کښې به یې ډوډۍ ځان له ماته کړه... او د میاصېب د غاښونو په اړه میا عادل نثار صېب وئیل چې میاصېب به د غاښونو ډېر خیال ساتل په ورځ کښې به یې خامخا پنځه ځل مسواک استعمالوو.

شمس السلام صېب د خپلو خبرو لړۍ برقرار او ساتله او وئیل یې چې:

زه چې د نمبر ۲ سکول نه لارم نو بیا به می هم د میاصب سره ملاقاتونه کېدل... نو چې کله به هم زه نمبر ۲ سکول ته د میاصب ملاقات له راغلم نو میاصب به په «ستایف روم» کېنې د قهوې وغېره لنگر چلولو... او هره ورځ به یې په ستایف روم کېنې موجوده استاذانو باندې قهوه څښله او د چائو خرچه به ټوله میاصب کوله... او دا خبره حقیقت هم د ډېر چې یوځل زما ملاقات د حبیب الرحمن صېب سره اوشو چې ما سره عمر خالد ملگره وه. حبیب الرحمن صېب هم د میاصب د قهوې صفت راته وکړو چې:

«میاصب په قهوه پخولو کېنې ډېر ماهر وه او مونږ ته یې اوس هم د قهوې هغه لنگر یاد د ډېر چې په ډېر اخلاص سره به یې مونږ له قهوه پخوله» شمس السلام صېب وئیل، چې ما به ورله کور کېنې چائو پخولو نو ما به ورته چائو اوبسودې چې څنگه دي؟

په چائو به هم پوهېدو... چې د رنگ والا چائو به وو نو نه به څښکله... بغير رنگ والا چائو یې څښکله... دې خبرې سره میا عادل نثار صېب وئیل چې کله به میا صېب زه بنار ته رالېږم نو د «مصالحې» یا چائو وغېره پسې نو باقاعدې به یې راته دکان په گوته کړو چې فلاني چائو کېنې به د فلاني دکاندار نه به مصالحه او فلاني نه به چائو راواخلي...

«شمس السلام صېب» وئیل چې ما به کله کله میاصب غصه کولو دپاره ورته وئیل چې:

«مره کېښنه نالائقه!» خو نه به غصه کېدو... وئیل یې چې بیا بچو ورله کله انټرنیټ برابر کړو... نو د سحر مونځ نه به یې مخکېنې ایکسپریس نیوز کتل...

د میا صېب د انگلش په اړه شمس السلام صېب هم ډېر خبران وو چې ده په انگلش دومره څنگه عبور حاصل کړی وه... بیا یې وئیل چې زما په کوڅه کېنې هم د میاصب یو څو ملگري وو، چې کله به میاصب راغی نو بیا به هغه ټول ورته راغونډ شول او گپ به مو ورسره لگول... وئیل یې چې میاصب ډېر باهمت انسان وه... دا به په سائیکل باندې کلي ته تلو راتلو... تر ډېر وخت پورې میاصب په سائیکل گرځېدو...

وئیل یې چې «اوس مونږ ملگري چې راغونډ شو، نو د میاصب کمی په کېنې ډېر محسوسه وو...» د دې خبرو په لړ کېنې میا عادل نثار صېب د میاصب یو عادت بیان کړو چې د ناشستې حلوه یې ډېره خوښه وه... اکثر چې په گاډو خرڅیږي نو دې له به او درېدو او حلوه به یې ترې خوړه... شمس السلام صېب راته یو «نایي» په گوته کړو چې کله به میاصب هغه ته په زمکه کېښناستو خپل وېښته به یې پرې سمول... او اوس هم چې زه کله په هغه لار را تېر شم او هغه نایي ته وگورم نو

◈ حاجي گل زاده صېب:

د مياصېب د وړو کوالي ملگره وو... د عمر په لحاظ ترې مياصېب لږ شان مشر وه. حاجي گل زاده صېب او مياصېب په يو سکول کښې زده کړه کړې، خو د سکول د جماعت په نزد مياصېب ترې يو څو جماعت مخکښې وه. حاجي گل زاده صېب هم د مياصېب مقصدي ژوند په اړه راته يو څو خبرې او کړې... وئيل يې چې مياصېب د مذهب په ميدان او د سياست په ميدان کښې ډېر مخکښې وه... مياصېب يو نر پښتون او پوخ تبليغي سره وه او زمونږ په کلي کښې يو معزز تبليغي وه... زمونږ به يې ډېره رهنمايي، اصلاح کوله... وئيل يې چې مياصېب دومره همدرد انسان وه چې په چا به څه تکليف وه نو هغه به وئيل نه مياصېب به ترې خپله پښتنه کوله چې څه حال دے؟ حاجي گل زاده صېب په خپل کلي کښې يو وړوکه شان د دوايي (مېډېسن) دکان دے نو وئيل يې چې زما کله په بناړ کښې دکان وه نو چې مياصېب به کله سکول ته تلو نو هم به راسره ملاوېدو او چې کله به د سکول نه فارغ شو نو هم به راسره ملاوېدو... بيا چې کله کلي ته راغلم نو شپې به راسره تر ناوخته پورې ناست وه، گپ به مې ورسره لگول. د دې خبرو سره حاجي گل زاده صېب لږ ژرغونې شاني شو...

ماته مياصېب را ياد شي... د شمس السلام صېب سره د تفصيلي خبرو نه پس ميا عادل نثار صېب زمونږ ملاقات بل ملگرې سره او کړو.

د حاجي گل زاده صېب دې يوې خبرې زما هم طبيعت لږ گډوډ کړو چې مياصېب د هيرولو نه وه، خو مونږ په زوره هېر کړو، واقعي چې مونږ څو څو ځله کوشش وکړو چې مياصېب هېر کړو خو مياصېب نه هېرېږي د هغه يوه يوه خبره رايادېږي... دې خبرو په مينځ کې ميا عادل نثار صېب وئيل چې مياصېب څنگه په هسپتال کې به مونږ ته وئيل چې ماله فلانې شې راوړئ نو هم داسې به يې «حاجي گل زاده صېب» ته فون وکړو او لکه د رور په شان به يې ورته ووئيل چې راځې نو ماله در سره کهير يا فرني راوړه...

حاجي گل زاده صېب وئيل چې مياصېب دومره ساده او دومره اعتمادي انسان وه چې ماسره به ناست وه او جينکو به ورته فون او کړو او تر ډېر وخته پورې به ترې سوالونه تپوس کول. حاجي گل زاده صېب د زړه نه ډېر کمزورې وه نور توان يې ونه لرل او د سترگو يې او بڼکې روانې شوې او مونږ ته هم دا مناسب بڼکاره نه شو چې زارې يادونه ورله را تازه کړو او په زخمونو يې مالگې او دوږو او دلته مو ورسره خپلې خبرې راغونډې کړې.

◆ منیجر عنایت الله صېب:

منیجر عنایت الله صېب چې په دې وخت کې په بینک کې د منیجر په توگه خپل خدمات ترسره کوي... منیجر عنایت الله صېب د مياصېب کلي وال هم دے او د ۴۰-۳۵ کلونو يې دوستانه هم ورسره وه... منیجر عنایت الله صېب وئيل چې زه او مياصېب د يو بل په طبيعت ډېر پوه وو او چې کله به ماته څه مسئله را پېښه شوه يا به مياصېب ته نو مونږ زړز يو بل سره ملاؤ شو او څه حل به مو ورته را ويستو... بيا يې د مياصېب سره د مينې په اظهار کې د خپلو خبرو وضاحت داسې او کړو چې:

”زما د بینک په اړه به مياصېب سره ډېر معلومات وو او مياصېب د تعليم په اړه به ما سره وو... چې کله به ما په محفل کې د تعليم په اړه خبرې کولې... نو خلق به راته حېران شول او راته به يې وئيل چې: «ته څه تعليمي اداره کې مياصېب ملازم يې چې د تعليم په اړه دومره معلومات لري؟»

نو وايي چې:

”ما به د مياصېب حواله ورکړه چې دا هر څه ما د مياصېب نه زده کړي دي او کله چې به مياصېب په کوم محفل کې د بینک په اړه څه خبرې کولې نو خلقو به ترې په تعجب سره تپوس

تکلیفونه هرڅه ترڅه وخت دپاره هېر کړل...
 منجیر عنایت الله صېب د میاصېب د تعلیم او د مطالعې په
 اړه دا وئیل چې زه او میاصېب به تر ډېر ناوخته پورې د
 میاصېب په حجره کښې ناست وو او خپله مطالعه به مو
 کوله... کله کله داسې شپې راغلې چې مونږ به تر سهاره پورې
 وینس وو او په خپله مطالعه کښې به مصروف وو... چې سهار
 به شو نو زه به خپل دفتر ته لاړم او میاصېب به خپل سکول ته
 لاړم... وئیل یې چې زه او میا صېب یوبل سره دومره نژدې وو
 چې زه به چې حکومت له طرفه کوم ځای ته (ټرینګ) ته لاړم...
 نو میا صېب ته به زما ځان معلوم و او میاصېب به چې په
 کوم ځای ته ټرینګ کښې و او نو هغه به ماته معلوم و... او
 صرف تردې پورې زما او د میا صېب معلومات محدود نه وو
 چې مونږ ته به دیوبل ځان معلوم وو؟ بلکې چې موقع به
 ملاوېده نو یوبل له به د ټرینګ ځان ته هم ورتلو.
 وئیل یې چې کله به د بینک له اړخه څه پروگرام و او په هغې
 کښې به د یار دوست اجازت هم و، نو ما به ځان سره میاصېب
 بوتلو... او چې د میاصېب به په کوم ځای کښې پروگرام و او
 د ملګرو اجازت به هم و، نو په هغې کښې به میاصېب زه ځان
 سره بوتلم او بیا یې وئیل چې د میاصېب د برکته ما ډېر ځیان
 ولیدل او چې کله به زما چهتي وه او لږ شان به بور شوم نو زر

وکړو چې:
 “تہ بینک کښې منیجر یې چې دومره معلومات در سره دی؟”
 نو وایې چې میاصېب به زما حواله ورکړه چې دا ټول معلومات
 ماته دیو ملګري نه ترلاسه کېږي.
 منیجر عنایت الله صېب د میاصېب یوه واقعه مونږ ته ذکر کړه
 چې:
 یوه ورځ زه او میاصېب په لاره کښې په داسې چاق چاق
 قدمونو تېز تېز روان وو، نو مونږ سره دریم ملګرې هم مل
 شو... نو د هغه ملګري زموږ تېز رفتاری ته پام شو نو راته یې
 وئیل چې:
 “هلکه څه هامته جامته روان وئ”
 نو په دې کښې ورته میاصېب ډېر بنائسته او د خدا ډک
 جواب ورکړو چې:
 “کسان گدھوں کو ہانک رہے تھے اور گدھے بچارے کسان کی وجہ سے ہینک رہے
 تھے”
 نو هغه خبره یې خدا پلو ته بوتله.

منیجر عنایت الله صېب وئیل چې ټوله ورځ د بینک په کارونو
 کښې او حسابونو کښې به ډېر سترې شوم... په اعصابو به
 مې بوج و، نو چې میاصېب سره به مې ملاقات وکړو نو هغه
 ستریا به مې بالکل ختمه شوه... او په گپ شپ به مو خپل ټول

به مې میاصېب ته فون او کړو چې راشه... که میاصېب به وزگار وۀ نو ضرور به راتلو... او که نۀ به وۀ او زگار نو ماته به یې ځائے پۀ گوته کړو چې ته هلته راشه.

د منیجر عنایت الله صېب نه مونږ ته دا معلومات هم تر لاسه شو چې په آخره کښې میاصېب په گلبهار علاقه کښې اکیډمي پراستې وه نو تقریباً یو کال به زۀ هلته سهار ورتلم ځان سره به مې پې شوه او ډوډۍ واخسته او هم هلته به مو پخه کړه او ناشته به مو او کړه... ده دې خبرې نه پس منیجر صېب لږ ژرغون شانی شو او آواز یې په مری کښې اونسو او وئیل یې چې:

”کله هم چې زۀ د هغه اکیډمی پۀ لاره تېرېدم نو ورته نه گورم... ځکه چې ماته میاصېب او هغه زاړه وختونه ریا دیږي او زړۀ مې خفه کېږي“

منیجر عنایت الله صېب وئیل چې یو ځل پۀ د سمبر کښې راته امیر عالم صېب چې د میاصېب زور ملگر ۀ د مے... فون یې راته او کړو چې زۀ د کوره لري یم ته اکیډمی ته ورشه او گوره میاصېب ناروغه د مے... نو زۀ زر اکیډمی له ورغلم... چې اومې کتل نو میاصېب بیمار وۀ او د فالج علامات پرې ښکاره وو ما زر تر زره ډاکټر ته بوتلو... او ډاکټر نه چې او زگار شوم نو خپل کور ته مې راوستو او حجره کښې مې ورته د هیتیر انتظام او کړو... دې نه پس بیا کور واله پۀ صحیح توگه

هسپتال کې داخل کړو او هم په دغه دوران کښې زۀ عمرې له لارم، چې د عمرې نه فارغ شو او په ائیرپورټ چې کوز شو نو د کور تلو نه مخکښې مخکښې زۀ میاصېب له هسپتال ته لارم نو طبیعت یې لږ شان ښه وۀ... بیا د دې نه څلور میاشتې پس بیا ناروغه شو او علاج لپاره یې پینډۍ ته بوتلو... د روژې میاشت وه او په روژه کښې زۀ د میاصېب تپوس له پینډۍ ته لارم ډېر خوشحاله شو میاصېب زما پۀ راتگ او وایي چې ډېرې د زړۀ خبرې یې راته وکړې او یو فهرست یې راته وښود... د خپل اوږد سفر د تلو نه مخکښې یې دا څۀ د لین دین فهرست وۀ.

د منیجر صېب پۀ دې خبرو سره زما پۀ زړۀ کښې یو درد را پورته شو سترگې مې د اوبنکو نه ډکې شوې او پۀ زوره مې ځان ټینګ کړو... او د میاصېب حوصلې ته حیران شوم...

د منیجر عنایت الله صېب د تفصیلي او گټورو خبرو نه پس د منیجر صېب زوی عامر صېب چې حاضر وخت کښې د دولسم جماعت زده کونکے د مے. عامر صېب هم د میاصېب پۀ اړه څۀ خبرې مونږ ته او کړې... عامر صېب وئیل چې میاصېب چونکه د چائیو ډېر شوقی وۀ نو مونږ خاص د میاصېب لپاره د (بجلی چینک) اخستے وۀ چې دبجلی په زور به پۀ کښې چائے پخېدو... وئیل یې چې ما ترې څۀ وخت پورې پرهایي (ټیوشن) هم کړے

◈ امیر عالم صېب:

امیر عالم صېب (ريټائر پرنسپل) د ميا صېب په خاص ملگرو کښې د ميا صېب سره يې د ۱۹۸۸ء نه ياراننه دوستانه وه. امیر عالم صېب د ميا صېب په اړه مونږ ته ډېر ښه معلومات راکړو او د ميا صېب په اړه يې دا تاثرات لرل چې ميا صېب يو قناعت پسند، انسان وه د چا مال او پيسو ته يې زړه نه خوشحالول. صبرناکه شخصيت وه او په دوستۍ کښې صادق وه هر پردې بچۍ به يې خپل بچۍ گڼل... او د خپل وس نه زيات به يې پرې تعليم کولو پام کوو. وئيل چې ما سره به يې خپل د زړه څه نا څه راز وئيل او خپلې ډېرې قيصې يې زما زوی ته کړي... د دې وجه دا وه چې ما د خپل زوی چې (جواد خان) نومېږي د هغه د پړه يې (ټيوشن) لپاره يو ملگر سره خبره کړې وه خو هغه سره مې سمون رانغې. په دې وخت کښې چرته ميا صېب خبر شو و... او ماله راغې او راته يې وئيل چې زه به ستا زوی ته پړه يې (ټيوشن) کوم او هغه هم مفت.

ما ورته وئيل چې ستا خو خپله ډېر مصروفیات دي نوراته يې وئيل يې چې:

”زه ستا پکار رانشم او ته زما په کار رانه شي نو دا خو دوستي

وه او يو ځل يې ماته د انگلش ټسټ راکړو نو زما خط خراب وه، کله چې ميا صېب له ما خپل ليکل يورپو... نو ميا صېب څنگه زما ليکل او کتل نوراته يې وئيل چې: ”دا خو درله زه په غور سره نه گورم“

ما وئيل ولې؟

وايي: ”دې ليکلو ته خو دې او گوره (D) له دې خيټه ډېره راويستي ده“ د ميا صېب د خط په اړه هم ډېر مهارت لرلو.

عامر صېب بيا يو بله واقعه راته وئيله چې ميا صېب به زمونږ کور ته راغلو... زمونږ کور مخې ته به يې خپل موټر سائيکل او درولو نو ما به ورته وئيل چې: (سرزه به يې کور ته دننه کړم)

نوراته يې وئيل چې:

”ما ورته داسې تالا اچولې ده چې د چا پلار يې هم نه شي بوتلې“

چونکې زه او ميا عادل نثار صېب د منيجر صېب کور ته تلې وو نو ميا عادل نثار صېب راته هغه تالا په خپل موټر سائيکل پورې تړلې وښوده.

منيجر عنايت الله صېب په دې يوې خبرې خپلې خبرې راغونډې کړې او په ډېر سوخت سره يې اوئيل:

”مونږ د ميا صېب کمي ډېره محسوسوو ---!!!“

رورولي نه شوه“

نو وئیل یې چې بیا یې زما زوی ته پرهایې (تیوشن) شروع کړو نو میاصېب به ځکه زما زوی ته خپلې ډېرې قیصې کولې...

امیر عالم صېب د خپلو د خبرو وضاحت کښې دا خبره را په ډاگه کړه چې زه به کله کور کښې یواځې وم یا به مې زړه تنگ شو نو میاصېب ته به مې فون وکړو چې ځان زرا رسوه راله... میاصېب به ما کله کله کور ته هم شپې له راوستو او ماسره یې کافي شپې کړي دي.

د امیر عالم صېب د خبرو په لړ کښې دا خبره هم واضح شوه او بلکه د نورو ملگرو او زامنو نه هم دا خبره ثابت شوې چې د میاصېب د سي-ایس-ایس ډېر ارمان وو. امیر عالم صېب وئیل چې په خپلو بچو یې کوشش کړې خو قسمت ته منظور نه وه... وئیل یې چې میاصېب یو ورځ زما کور ته راغی څهرې نه یې د خفگان اثرات معلومېدل. ما ترې تپوس وکړو چې میاصېب ولې خفه یې؟

راته یې وئیل چې زما مشر زوی ميا راشد نثار خو KMC ته لاړ.

«نو ما ورته ووئیل چې خوشحاله پرې شه کنه؟»

وئیل یې چې:

«زما ارمان وه چې زه پرې C.S.S وکړم»

امیر عالم صېب وئیل چې بیا یې وخت په وخت د خپلو بچو نه هم د سي-ایس-ایس هغه ارمان قطع شو... نو بیا یې زما زوی جواد خان ته ملا او ترله چې دا به د سي-ایس-ایس دپاره تیاروم خو د هغه نه هم نا امید شو... خو د میاصېب د سي-ایس-ایس ارمان په زړه کښې په غورځنگ وه.

بیا څه وخت پس یې د سي-ایس-ایس دپاره اکیډمی هم پرانسته خو د میاصېب په طبیعت د سي-ایس-ایس شوق لرلو والا شاگرد ورته ملاؤ نه شو. د امیر عالم صېب د دې خبرې نه پس ماته خپل ارمان لکه د مجرم او درېدل چې زما خپله ارمان وه چې زه دې د میاصېب په ژوند افسر شم... خو مرگې ډېر ظالم دے په چا رحم نه کوي، خو بیا هم میاصېب چې ماته کومه لاره سمه کړې وه په هغې زه خپل منزل کوم لکه د دې شعر په معنی چې:

موت آگي نه هو مرے ذوق امید کو

مرومیوں میں کیف سا پانے لگا ہوں میں

د میاصېب نه محروم خو شوم خو ده هغه رانېودلې هر څه نه د ژوند رڼا او خوند اخلم...

امیر عالم صېب ډېر د سوخته او د غم ډکه خبره وکړه چې:

«په میاصېب خو بچي یتیمان شول خو د میاصېب ملگري یعنی»

مونږه هم د یو ښه دوست نه محروم پاتې شو.»

بې ورسره هم وئيل چې:
 «که بالفرض زه دا کتاب اوليکم، نو ماته به په پاکستان کښې ژوند تېرول گران شي... که زه ترې لار شم نو زما بچو ته به ژوند گران شي».

امير عالم صېب سره بيا د سي-اپس-اپس په اړه څه خبره راغله نو چونکه ما سره ميا عادل نثار صېب هم موجود وۀ نو ميا عادل نثار صېب و وئيل چې:

«مونږ به چې کله کور کښې څه مرمت کول نو ميا صېب به راته وئيل چې: څه دپاره دومره خرچه کوي؟ سي-اپس-اپس وکړئ بڼه بنايسته تيار کور به درته ملاؤ شي، نو وايي ډېر ارمان يې وۀ د سي-اپس-اپس»

امير عالم صېب وئيل چې مياصېب دوه ځل د سي-اپس امتحان ورکړۀ وۀ د اول ځل انټرويو خو مونږ مخکښې ذکر کړۀ... دويم ځل باندي امير عالم صېب وئيل چې په پرچو کښې يې بڼه نمبرې راغلې وې، خو په انټرويو کښې ترې سوال غلط شوم وۀ، نو مياصېب ورته وئيل چې تاسو سوال سم کړئ زه به جواب درکړم. نو د دې د وجې ميا صېب بيا په سي-اپس کښې ناکامه شوم وۀ. نو ده دې ناکامتيا دوجې د مياصېب په ذهن کښې دا خلا پيدا شوې وه چې مانه به يو شاگرد هم نالاتق نه پاتې کېږي. په خپلو پيسو او په خپل

امير عالم صېب يو ډېره خوندوره خبره وکړه چې مياصېب د خپلې مرضي مالک وۀ... مياصېب به چې کله څه خبره وکړه او زه به پرې پوهه شوم چې زما د خبرې گنجائش په کښې نشته نو بيا به زه د مياصېب مخې له نه ورتلم... دې کښې به ځينو ملگرو وئيل چې:

«امير عالم: ميا صېب وران کړۀ دۀ خو په دې کښې اصل خبره دا وه چې زه د مياصېب د دوستانې نه نۀ شوم صبريدۀ».

امير عالم صېب د مياصېب د قناعت پسندۍ په اړه راته يو عجيبه قيصه وکړه چې يو ځل مياصېب څه دوايي اخستله نو پيسې يې پکار شوې... خپلې پيسې ترې کور پاتې شوې وې ما پيسې راغۀ چې د څومره پيسو دوايي پکار وه هومره پيسې رانه طلب کړې نو ما ورته اضافي پيسې ورکړې نو واپس راکړې چې زما دومره نه دي پکار.

نو بيا زه په کور نه وم او مياصېب راغله وۀ او پيسې يې کور پرېښې وې.

نو تردې حده پورې به مياصېب فضول خرچي نۀ کوله.

بقول امير عالم صېب «چې مياصېب به په کتابونو او اخبارونو ډېره خرچه کوله».

امير عالم صېب په دې خبرو هم مونږ ته رڼا واچوله چې:
 «مياصېب ويل چې زه ترهگري، خلاف يو کتاب ليکم خو دا به

کوله راز به يې په راز ساتلو. سپک لمن انسان نه وو. امير عالم صېب هم د مياصېب د چائيو په اړه ووئيل چې چائو چيني هرڅه به يې ځان سره گرځول نو ما به ورته کله کله وئيل چې «زما کور ته راځي نو دا شيان ځان سره مه راوړه. زما کور کبسي باور چې خانه شته. څه دې کار وي ماته وايه زه به درله پخوم» او بل دا چې مياصېب زما کور ته هډو پردې کور ويلې نه وه چې رابه غلو نو راته حکم به يې کول چې نن دا شے پوخ کړه زما پرهيز دې دا راوړه... بيا يې وئيل چې: يو ځل مې کور ته شپې لپاره راوستو او ورته مې ووئيل چې داسې ذاتي مشوره در سره کوم... نو په دې وخت کبسي ورته د کور نه فون راغی نو اول يې ورته په فون ووئيل چې زه نه شم درتله، نو خبره داسې سنگينه شانې وه، نورانه روان شو او راته يې وئيل چې «سبا به گپ لگوو» نو بيا مونږ هغه مشوره د غرمې وخت کبسي وکړه.

امير عالم صېب وئيل چې په دې ۳۰-۳۵ کالو کبسي مانه ميا صېب صرف دوه ځل خفه شو.

امير عالم صېب خپلې خبرې په دې سو درد نه ډک لفظونو کبسي راته ووئيل چې:

«هره شپه هر ساعت راته مياصېب نېغ او دريري او ژړا راشي»

د مياصېب د ټولو ملگرو سره د ملاقات او د هغوی د

کوشش به زه هغه تعليم سره مخ کوم او د تعليم په اړه مونږ ځای په ځای خبره کړې چې مياصېب به خپله خرچه داخله کوله.

امير عالم صېب وئيل چې: زه د مياصېب په طبيعت باندې دومره پوهه وم چې يو ځل مياصېب څه لانجه وغېره کړې وه نو ماله کور ته راغله او په غصه وه او راته يې ووئيل چې:

«زه ريتارمنت اخلم»

چونکه زه خو پرې پوهه شوم چې سره غصه دې نو ما ورته ووئيل چې:

«اوس په آرام او دده شه خوب وکړه سهار به درخواست وليکو او دواړه به لاړ شو استعفی به واخلي»

چې سهار شو نو غصه يې سره شوې وه نو هغه د استعفی اخستلو لانجه ختمه شوه.

وئيل يې چې: مياصېب ډېر نر سره وه کله چې به مياصېب سره مېلمانته وو او زه به کور کبسي نه وم، نو زما زوی (جوادخان) ته به يې آواز وکړو چې د حجرې دروازه خلاصه کړه ماسره مېلمانته دي او وئيل يې چې تر دې حده پورې مونږ يو بل سره جوړښت درلود چې ما به ذاتي مشوره چې رور سره هم نشو کولې مياصېب سره به مې کوله. او د دې وجه هم دا وه چې مياصېب امانت دار سره وه او ديو خبره به يې بل چاته نه

◆ استاد منصف خان صېب:-

حاضر وخت منصف خان صېب د هائي سکول استادۍ په څوکۍ ناست خپل فرايض انجام ته رسوي. منصف خان صېب د مياصېب کلي وال هم دے او ملگرے هم... بقول منصف خان صېب چې ۱۹۸۷-۸۸ نه زما او د مياصېب ياري دوستي ده. منصف خان صېب د مياصېب په ژوند مونږ ته رڼا واچوله وئيل يې چې زه د مياصېب په شخصيت او په اخلاق چې څومره هم خبرې او کړم نو دا به داسې وي لکه په اوږو کښې د مالگې برابر... مياصېب يو ښه پلار، ښه رور او ښه دوست وۀ ما نه په دومره وخت کښې يو يا دوه ځل خفه شوے وي او خفگان به يې هم داسې وۀ چې گهنټه پس به مونږ گپ لگول وئيل يې چې ما به کله ډېر غصه کړو، نو ماته به يې اندازه د تندي نه اولگېده... ډېر په سخته به غصه کيدو او زما د مياصېب سره څو څو ځل ترانسفر يوځاي شوي او هغه هم په يوځاي کښې... وئيل چې ما د مياصېب نه ډېر څه زده کړي کله چې به مياصېب گږېدو نو ما به ورته پوره غوږ کښودو زه به مياصېب ته ډېر حېران وم چې مياصېب د الفاظو ذخيره د کوم ځاي نه ياده کړې ده. وئيل يې چې کله به زه مياصېب سره ملاؤېدلېم نو زيات تر به منيجر عنايت الله صېب په حجره کښې زمونږ ملاقات

مياصېب په ژوند تاثرات او مياصېب سره د مينې د اظهار په لږ کښې ماته د اکرام الله گران بابا دا شعر رايايد شو چې:
د گران په قبر کهه و انښه زرغون شي
ياران ژوندي دې وي صحبت دې نه مري

کېدو... او چونکه پخوا به موبائیل نه وه نو زما د میاصېب سره په ښار کښې د حاجي گل زاده صېب په دکان کښې ملاقات کېدو. وئیل چې زه صرف یو ځل په ۱۹۹۱ء کښې د میاصېب سره د ذاتي هلو ځلو په لړ کښې اسلام آباد ته چکر له تلې وم.

وئیل یې چې میاصېب به کله استاذانو ته څه ترینگ ورکول نو په هغې کښې به زه هم موجود وم او خپله زده کړه به مې ترې کوله چونکه میاصېب په انگلش کښې ډېر ماهر وه نو ما هم ترې په ۱۸-۲۰ کالو کښې ډېر انگلش زده کړو او میاصېب به ماله پرې باقاعدې شتاباسی هم راکول. منصف خان صېب د میاصېب د گپ په اړه وئیل چې:

«د میاصېب گپ به هم زموږ دپاره سبق وه او په هغې کښې به ترې هم مونږ خپله زد کړه کوله».

بیا یې وئیل چې:

«زه اوس هم په سکول کښې نورو استاذانو ته د میاصېب ذکر کوم» چونکه میاصېب خو یو ملنگ انسان وه نو منصف خان صېب د میاصېب د سادگۍ په اړه راته وئیل چې:

«کله به په کوم محفل کښې میاصېب ناست وه او په هغې کښې به داسې افسران هم ډېر تکبر سره ناست وه... خلقو ته به د میاصېب د لباس او حلیې نه داسې معلومېده چې دا چرته

داسې تبلیغې وغېره دے خو چې کله به میاصېب خپلې خبرې شروع کړې نو ټول محفل به ورته گوته په ځله شو چې دا څومره عالم فاضل انسان دے»
وئیل یې چې:

«زما د ایم ایډ په امتحان او زد کړه کښې ۷۰ فیصده د میاصېب مدد وه. ددې وجه هم دا وه چې ما به میاصېب په قلاړنه پرېښود. ځای به مې ورسره وټاکل چې سبا به په کوم ځای کښې کېښو چې کلاس واخلو، چونکه موبائیل به نه وه نو میاصېب به ځای راوښودو چې:

«فلاني ځای کښې به کېښو».

نو په داسې طریقې به ترې ما خپله زد کړه کوله.

منصف خان صېب وئیل چې د میاصېب مرگ زموږ ډېر څه خراب کړل زموږ ماشومان هم د میاصېب د علم نه محروم پاتې شول. وئیل یې چې میاصېب به زما بچو ته پر هائي (ټیوشن) کول، نو ما به ورته د پیسو وئیل چې پیسې درکوم خو میاصېب به نه اخستې. یو ځل مې ډېر پرې غصه کړو نو راته یې وئیل چې:

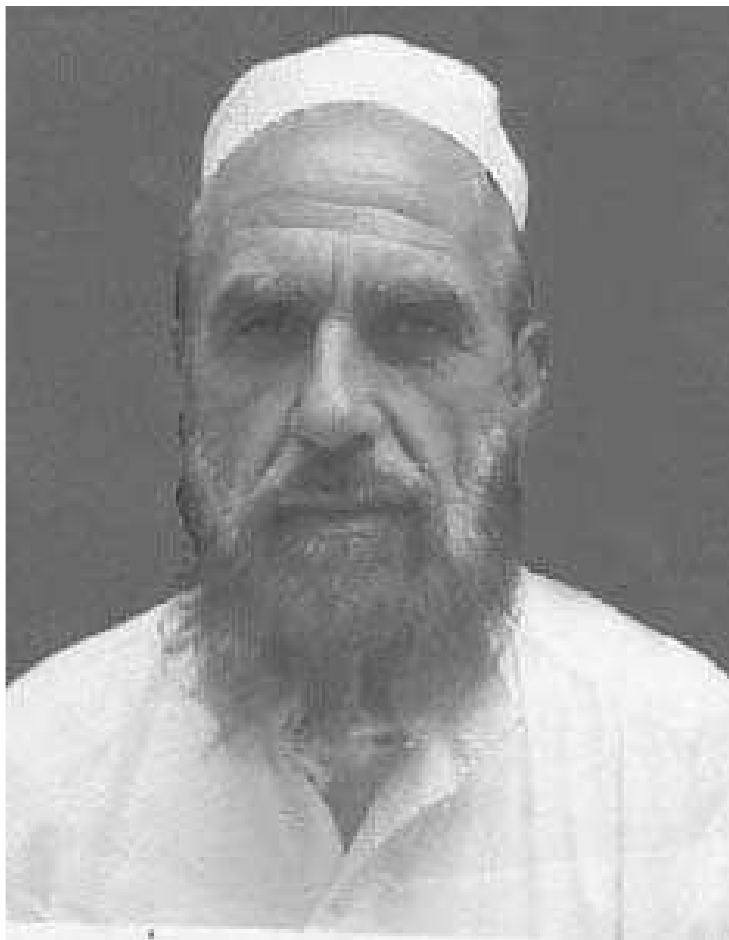
«د خپلو بچو نه څوک پیسې اخلي؟»

ما ورته وئیل چې:

«هغه خو سمه ده خو ته خو غریب سرے یې زما بیا هم گزاره

کېرې) خو مياصېب به پۀ دې خفه کېدو.
 وئيل يې چې «د مياصېب دا منظر رانه نه هېرېرې چې پۀ اول
 ځل د بيمارۍ نه لږ ښۀ شوۀ وۀ... زۀ سره د خپلو بچو تپوس له
 لارم، نو مياصېب مې اوکتل ډېر خوشحال شوم طمع مې ترې
 پيدا شوه، خو مياصېب پۀ خبرو خبرو کښې پۀ ناسته داسې د
 پرېشاني جوته او خوږه، نو زۀ ډېر خفه شوم» د دې واقعي سره
 منصف خان صېب په ژړا شو... او راته يې ووييل چې «زۀ اوس
 خپل کلي «موسلي زمۀ» ته هم نه ځم. کوم کوم ځاي کښې زما د
 مياصېب سره ملاقات شوم هغه ټول ځايونو ته نه ځم»
 منصف خان صېب د مياصېب سره د خپلې مينې اظهار پۀ دې
 الفاظو سره اوکړو چې:
 «زما والد صېب او رور مې وفات شو هغه زما دپاره غم وه خو
 د مياصېب وفات د ټولې معاشرې غم دۀ»
 د خپلو خبرو پۀ وضاحت کښې دا هم ووييل چې زۀ يې
 دوستانې او مينې ته پۀ سلام شوم... وئيل يې چې:
 «که د مياصېب پۀ ځاي زما زوی وفات شوم وۀ نو زۀ پرې
 راضي وم... خو د مياصېب پۀ مرگ نه...»
 الله پاک دې د مياصېب د ملگرو دا صحبت تل آباد لري او الله
 دې دوی له لوئې عمر ورکړي.
 د مياصېب د ملگرو سره ملاقات نه پس د مياصېب زوي

ميا عادل نثار صېب زۀ ځان سره خپل کلي ته بوتلم او د
 مياصېب په قبر مونږ حاضرې اوکړه څنگه چې د مياصېب د
 ملنگۍ طبيعت وۀ هم داسې يې قبر کچه وۀ... د مياصېب قبر
 ته مې کتل ژړا راغله او د عبدالرحمن بابا دا اشعار مې ميا
 عادل نثار صېب ته ووييل چې:
 دوباره دې راتلۀ نشته په دنيا
 نن دې وار دۀ که دروغ کړې که رښتيا
 تېر ساعت پۀ مثال مړۀ د لحد دۀ
 مړې چا دي ژوندي کړې پۀ ژړا
 بيا ميا عادل نثار صېب ځان سره روان کړم او يو دکان په پلو
 يې بوتلم او راته يې اوبودو چې دې دکاندار سره به مياصېب
 تر شپې ناوخته پورې ناست وۀ.
 الغرض دا ټول گډوډ واقعات، لطيفي ما د دې دپاره
 اوليکلې، چې زما په خپله حافظه باور نشته او بله دا چې په
 دې خبرو کښې ما تر خپله حده پورې رښتین ولي ليکلې...
 او اميد دۀ چې ان شاء الله په دې خبرو کښې به ما د چا دل
 آزارې نه وي کړې او محض په دې خبرې ما د مياصېب سره د
 خپلې سپېڅلې مينې اظهار کړۀ دۀ.
 زۀ خپلې خبرې راغونډوم او په اخر کښې د خپل ارمان باره
 کښې به د خپل معزز استاذ او د گورنمنټ کالج د اردو

چيرمئين خالد سهيل ملك صېب ديو مقالې حواله ليكم،
چې دا زما د زړه ارمان وه او حقيقت د مې دا به تر ډېر وخته
پورې هم داسې وي... هغوی وايي چې:
((خواب دکھانے والے نے خواب دکھائے۔ لیکن تعبیر نہیں بتائی))

خپلو ټولو استاذانو او خپلو خوږو ملگرو سره د خپلې
بې کچه مینې اظهار

16. get	got	got, gotten	getting	gets	get
17. run	ran	run	running	runs	run
18. walk	walked	walked	walking	walks	walk
19. eat	ate	eaten	eating	eats	eat
20. fly	flew	flown	flying	flies	flight
21. flow	flowed	flowed	flowing	flows	flow
22. try	tried	tried	trying	tries	trial
23. die	died	died	dying	dies	death
24. Kill	killed	killed	killing	kills	death
25. break	broke	broken	breaking	breaks	breakage
26. take	took	taken	taking	takes	take
27. give	gave	given	giving	gives	gift
28. fall	fell	fallen	falling	falls	fall
29. say	said	said	saying	says	saying
20. tell	told	told	telling	tells	tell
31. win	won	won	winning	wins	win
32. lose	lost	lost	losing	loses	loss
33. sing	sang	sung	singing	sings	sing
34. drop	dropped	dropped	dropping	drops	drop
35. open	opened	opened	opening	opens	opening

دا نوټس میا صیب مونږ ته په نهم جومات کښې را کړې وو، چې تردې دمه ماسره محفوظ دے.

(محمد طاهر عابد طائر)

GUARANTOR

For Students:- Chairman/Head of Institution
For General Public:- Public Gazetted Officer of Federal/Provincial Government

I certify that Mr. Muhammad Tahir is known to me, I will be responsible for loss of books/reading material or any violation of library rules by the above should stated member

Name: Mian Nisaruddin
Designation: V. Principal
Department: Education
Phone:- 0333 9894860
Address:- Vil. d. P.O
Musazai Peshawar

Signature & Stamp
Principal
Centennial Model
High School Peshawar City.

GS&PD.NWFR-1447--Archives-50000--21.5.2008--(15)--Archives Muzungu City

دا هغه لیک دے چې میا صیب ماته په کال ۲۰۱۲ء کښې دستخط کړے وو... بیا مې د عبدالرحمن بابا کتب خانې انچارج حاجي صفر خان صیب په برکت په کال ۲۰۱۵ء کښې تر لاسه شو.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**